

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Helsingør Stiftsbog

1993

Helsingør Stiftsbog

1993

REDAKTION

Johannes H. Christensen . Jørgen Demant . Ester Gramkov
Paul Heide . Per Rysgaard Jensen . Johannes Johansen

Omslag: Motiv fra Musikværelset i Sct. Maria Klostret i Helsingør.

Udført som papirklip af Jørn P. Lærkesen

Tryk:

Poul Kristensen Grafisk Virksomhed a/s

Kongelig Hofleverandør

Indhold

- Ordinationstale i Helsingør Domkirke 5
Af biskop Johannes Johansen
- Salme til Birkelund kirke 8
Af biskop Johannes Johansen
- Ny stiftamtmand 9
- »Troen er ikke en skolesag« – Om forholdet mellem højskole og kirke 10
Af professor, dr.oecon. Poul Nyboe Andersen
- Røgslør over salmebogs-konklavet – På vejen til en ny salmebog 13
Af sognepræst Jens Lyster
- Projekt bibellæsning 18
Af Lotte og Asger Baunsbak-Jensen
- Forkyndelse og billede 21
Af sognepræst Godtfred Andersen
- Folkekirken i Helsingør Stift i lyset af sogneanalyserne fra 1990 og 1993 27
Af universitetslektor Hans Raun Iversen
- »Kirkens Mund og Mæle« – en anmeldelse 33
Af boligminister, sognepræst Fl. Kofod-Svendsen
- Hvem er Bedrageren? – Om Dødehavsrullerne 36
Af sognepræst Johs. H. Christensen
- Sjællands Kirkemusikskole – Rapport fra formanden 42
Af biskop Johannes Johansen
- Rapport fra Ydre Missions Udvalget 44
Af sognepræst Henrik Jul Petersen
- Rapport fra Undervisningsudvalget 46
Af provst Lis Rechendorff
- Rapport fra Mellemkirke-udvalget 48
Af generalsekretær Birthe Willumsen
- Truslen mod Folkekirken 51
Af sognepræst Johs. H. Christensen
- Helsingør Stifts Landemodeakt 1993 61

Ordinationstale i Helsingør Domkirke

Af biskop Johannes Johansen

Det ord, jeg på denne dag særligt vil lægge jer på sinde, henter jeg fra Johannes-evangeliets første kapitel: »Midt iblandt jer står den, I ikke kender« (vers 27).

I synes nok, det er et mærkeligt ord til to unge ordinander. Men i disse år, hvor kirken har en dum tendens til at beskæftige sig uhyre meget med sig selv – og dermed meget lidt med det, den er sat til, er det, mener jeg, på sin plads at hæfte sig særligt ved et sådant ord, der jo oprindeligt er sagt af Johannes Døber, antagelig til en kreds, der levede op og ned af den herre Jesus.

I vore dage er der medkristne, der disker op med et fortroligt, ja, intimt nærgående forhold til Jesus. De optræder over for andre, som om de kender ham ud og ind – og røber derved, at forholdet er ret overfladisk, ja, letfærdigt, så det nærmer sig blasfemi.

De har ikke hørt ham sige, som Maria Magdalene hørte det: »Rør mig ikke« *Noli me tangere!*

Hvorfor nu denne markerede afstand?

Det forholder sig jo *dialektisk*, for at bruge dette fremmedord: Jo nærmere vi kommer den herre Kristus, desto stærkere mærker vi,

hvor uendelig langt borte vi er fra ham.

Da Peter udbrød: »Gå bort fra mig, thi jeg er en syndig mand«, da var han Herren allernærmest. Langt nærmere, end da han begejstret svor ham troskab!

Altså: Nærheden er i den uendelige afstand. Ligesom der er afstand i den »mest nære nærhed«.

Vi kan ikke manipulere med den herre Kristus og bruge ham i kampen for *vore* sandheder og regler og dogmer.

Hvem er Kristus? – det spørgsmål må aldrig forstumme i den enkelte præsts sind eller i den kristne menighed.

»Midt iblandt jer står den, I ikke kender«.

Vi møder i ham en myndighed, som vi ikke kan gøre os fri af, er vi først kommet ind i Ordets nærhed. Da er det ikke menneskeligt muligt at slippe uden for Ordets grænser. »Hans kærligheds dyb udgrundes ej, og ikke hans rigdoms væld«.

Johannes Døber forstod ham ikke, da Jesus kom og ville døbes sammen med øgleynglen i Jordans forurenede vande. Han forstod ham ikke til sidst, da han fortvivlet spurgte fra sit fængsel: »Er du den,

der kommer? Eller skal vi vente en anden?» ... Kristus er aldrig, som vi venter og fordrer han skal være ... Kirken skal ikke komme og spille bagklog og bedrevidende på de første disciples bekostning.

Den undren og den forargelse, som den allerførste kreds ustandselig gav udtryk for, den er også *vor*, den er også *jeres*, kære ordnander.

De kendte ham ikke, da de jagede spædbørn, tiggere og hedninge væk fra ham. Der er stadig megen forargelse over den måde, vi i folkekirken døber spædbørn på. Over den måde, vi velsigner brud og brudgom på, de, der straks efter løber fra hinanden. Derfor vil idealistiske præster nu forskertse dem Vorherres velsignelse ... som om vi kunne forvalte de dele. Der er også forargelse over den lemfældige måde, vi »styrer« medlemskabet i kirken på.

Men – Vorherre Jesus troede vedholdende på dem, som ingen andre ville tro på. Det er I to sat til at forkynde ved enhver lejlighed, også når det er jer inderligt ubejligt!

Disciplene levede, ligesom vi, i fremtiden, i drømmene om at se rigtige resultater. De var resultatungrende!

Jesus derimod levede i *evigheden* ... det vil sige i *nuet*, i øjeblikket, hver eneste gudgivne time. Derfor havde han altid tid til mennesker. Når han spildte sin tid på mennesker, som man ikke mente det

værd at spille tid på, så var han helt fremme ved *målet*, helt inde i Guds rige. Og når man allerede er ved målet, så har man god tid til sin næste. Dermed udtrykker han, hvad vi skal som kristne præster: være til rådighed for andre, i kærlighed, i lydighed og tjeneste, også og især når det er os mindst bekvemt, når vi har hæslæsende travlt med at nå andre mål forude.

Hele Kristi holdning er altid en dom over den måde, vi indretter os med hinanden på.

Hvem er Kristus? – Der er ham, vi ikke kender, som vi ikke vil kendes ved, fordi han er os ustandselig til besvær og ulejlighed.

Peter sagde det jo tydeligt i ypperstepræstens gård: »Jeg kender ikke det menneske«. Dette totale svigt kom Peter aldrig ud over. Legenden fortæller, at han ikke kunne høre en hane gale, uden at briste i gråd ... Det var bogstaveligt det *fundament*, Vorherre ville bygge sin menighed på. Dette skøre smuldrrende fundament kaldte han *klippe*. Det er den eneste *fundamentalisme* i kirken, som der er hold i: Folk, der véd, at de har svigtet totalt, men aldrig kan løbe af plads!

Hvis man tør vove den frække påstand, at kristne mennesker har noget forud for de politisk og religiøst frelste, så er det just denne bekendelse: Vi har svigtet totalt og fornægtet efter noder, netop det, der er os dyrest og kærest. Men vi kan alligevel ikke gøre os fri af Ordet. Det er det, som de gamle sagde på deres måde: »Vi er dig

ikke værd, men vi kan ikke være dig foruden!»

Der er skrevet mange lærde udlægninger af Grundtvigs »Menneske først, og kristen så«. Men jeg tror, at »den gamle« dermed mente, at har man først stirret ned i fortabelsens afgrund i sig selv, så har man ikke andre udveje end at »ty ind under nåden«, som salmen siger.

Jeg har ofte citeret følgende: »Hvordan skulle nogen tørre tårerne fra dine øjne, når du ikke har grædt? Hvordan skulle du kunne bede om tilgivelse, når du ikke véd dig skyldig? Og hvordan skulle du kunne fatte opstandelsens budskab, når du aldrig har mærket dødens istaphånd om dit hjerte?«

Derfor skal vi ikke gøre os til af, at vi har valgt Kristus til herre og frelser. Her er det ord sandt: »I har ikke valgt mig, men jeg har udvalgt jer!«

Kære ordinander. Det må undre jer helt ind i hjerteroden, at han har udvalgt et så skrøbeligt materiale som jer til at gå sit ærinde blandt mennesker. Den undren må aldrig ophøre!

»Midt iblandt jer står den, I ikke kender«, men som kender jer og kendes ved jer, som udvælger jer på trods af jer selv.

Og når vi lærer en flig af os selv at kende (og det er jo ikke et særligt rart bekendtskab), så skal vi gøre den opdagelse, at *mindre kan vi ikke nøjes med*: end hans tro på os, hans håb til os, hans kærlighed, der bliver stædigt ved, ja, som op-

står af døde, hver gang vi slår den ihjel.

Vor bekendelse til den herre Kristus, den begynder altid som syndsbekendelse og ender i lovsang. Og når det sker, er Åndens gerning gjort.

»Midt iblandt jer står den, I ikke kender«. At kende ham, det har hverken I eller vi andre forstand til, eller forestillingskraft. Vi kan ikke rumme ham. Og hver gang vi kommer ham nær, mærker vi den uhyre afstand mellem ham og os. Og hver gang vi mærker os forladt af Gud og alle gode kræfter, da er han os ganske nær. Det er den modsigelse, I to skal leve udaf som præster, derudaf skal I forkynde Kristus som det eneste håb i jeres håbløse verden, og derudaf skal I handle med jeres troløse og kærlighedshungrende mennesker, der er med jer på vejen.

For et års tid siden stod jeg på Bavelse kirkegård ved Tystrup Sø og så på Ole Sarvigs prunkløse gravsted. Ole Sarvigs salmer er mærkelige. De brød frem, når han mærkede dødens istaphånd om sit hjerte, de bedste af dem. De allerbedste salmelinier, jeg kender fra ham, er en blufærdig og stilfærdig Kristus-bekendelse, som lyder sådan:

*»Du tog min hånd
og blev min ven
Du lod mig høre det igen.
Du er det sted, hvor jeg går hen.«*

I og vi har ikke andre steder at gå hen, når vi skal finde vej. Amen.

Salme til Birkelund kirke

Af Johannes Johansen

*På et Ord blir kirken til,
Ordet, som kan overvintre.
Kirken er, hvor Herren vil
så et frøkorn i vort indre.
Det vil sætte frugt ad åre.
Det har ingen hast, du dåre!*

*Kirken er et strejf af vår,
anelsen i vinterkulden.
Pludselig Erantis står
morgenglad i vintermulden,
værgeløs med flanken åben,
sejrherre uden våben!*

*Herren kalder lidentro
som et kærtegn frem af kulde.
Kraften kan i afmagt gro,
foldes ud i flor til fulde.
Lvet selv gror i det lille,
Ordet: Ske dig, som du ville!*

Den nye fængselskirke i Anstalten ved Herstedvester, kaldet Birkelund Kirke, blev indviet den 7. marts 1993.

*I en prægtig katedral
hvælver lovsang sig af stene.
I en simpel kirkesal
er al pragt Guds Ord alene.
Ordet genlød først i stalden:
Barneskrig blandt kvægets kalden!*

*Dersom fuglen i sit bur
folder glæden ud i sangen,
kirken kan bag fængslets mur
skabe frihed midt i tvangen.
Gud får midt i sorgens tynde
stumme hjerter til at synge.*

*Kirken bli'r på Ordet til,
overalt kan Gud bestemme.
Ordet »Ske dig, som du vil«,
det kan intet fængsel tæmme.
Kirken er, hvor Herren kommer,
gør vor vinter til sin sommer.*

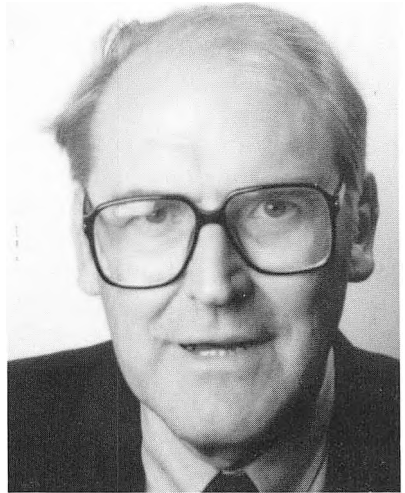
Ny stiftamtmand

Af Johannes Johansen

Fra 1. februar fik Helsingør Stift ny stiftamtmand, den fjerde i rækken siden stiftets oprettelse.

Det er *Jørgen Harder Rasmussen*, tidligere departementschef i Kulturministeriet. Vi har allerede gjort god brug af »den nye mand« i en meget vanskelig sag. Dermed har Harder Rasmussen bevist, at stiftamtmandsinstitutionen er til mægtig nytte. Sådan har vi altid haft det her.

Jeg byder Harder Rasmussen hjertelig velkommen, og jeg både tror og håber på et fornøjeligt og frugtbart samarbejde.

»Troen er ikke en skolesag«

Om forholdet mellem højskole og kirke

Af professor, dr.oecon. Poul Nyboe Andersen

Kirke har vi haft i Danmark i over tusinde år. Folkehøjskolen derimod kan først til næste år fejre halvandet hundrede året for oprettelsen af den første højskole i Rødding. Da Grundtvig udformede tanken om en højskole, var det ikke hans mening dermed at gå kirken i bedene. At gøre mennesker kristne ved at forkynde evangeliet for dem, det var og skulle forblive kirkens opgave. Højskolens skulle være en anden: at meddele sine elever livsoplysning. »At vække, nære og oplyse det menneskeliv, man hos den danske ungdom tør og må forudsætte, det er den dansk-folkelige højskoles eneste øjemed«, skriver Grundtvig.

I princippet er dette klart nok. I praksis er det ikke helt så ligetil. Det viste sig allerede i højskolerens første store vækstperiode, fra 1860'erne op gennem de næste to-tre årtier. Det blev nemlig ikke den kundskabsrige Grundtvig med hans velgennemtænkte syn på forholdet mellem kirkens forkyndelse og højskolens livsoplysning, der kom til at præge denne udvikling mest. Det blev i stedet seminaristen Kr. Kold, som ikke læste mange bøger og nødtigt gav sig af

med at skrive, men desto bedre forstod at tale til sine elever, »sætte dem i gang så de aldrig gik i stå«, »vække og klare det kristelige og nationale liv«. Han stod for sin samtid som mesteren i højskolegerningens vanskelige og krævende kunst. Betagelsen af hans originale personlighed genspejles i næsten alle beretninger om ham.

For Kold var livsoplysning og kristelig forkyndelse så tæt forbundne, at han knap nok fandt det nødvendigt, at hans elever også gik i kirke. Han var frem for nogen vækkelsesprædikanten på højskolens talerstol, vækkelse forstået i både folkelig og kristelig betydning.

Grundtvigs ord om, at kristentroen ikke er en skolesag – og altså heller ikke en højskolesag – fordi den ikke kan indlæres gennem undervisning, men kun fås ved Helligåndens hjælp, betyder ikke, at man på en højskole skal eller kan bibringe sine elever »livsoplysning« uden at tale til dem om kristendom. »Hverken Guds frygt eller fædrelandskærlighed er skolesager, da det ikke er noget, man kan lære sig til eller give folk ind med skeer, men det er ligefuldt

kun en meget dårlig skole, hvor man enten taber disse hjertesager af syne eller stiller dem i et skævt lys«, føjer Grundtvig til.

Når for eksempel Hal Koch i sine år som forstander på Krogerup Højskole (1946-56) havde timer i emnet »kristendommens oprindelse«, så var dette en helt naturlig del af en oplysning om grundlaget for unges liv i Danmark, eftersom kirken og dens forkyndelse hører med til det danske samfund og den danske historie.

Men så spurgte eleverne naturligvis: »Tror du selv på det kristne budskab?« Svaret herpå var ja. Og så kom det næste spørgsmål fra tilhørerne: »Mener du så også, at kristentroen for os ville være det rette svar på de gåder og problemer, som livet stiller os over for?«

Hvis Koch havde talt som præst til en menighed i en kirke, måtte svaret på dette spørgsmål også blive et ja. For som kristne tror vi, at Jesus er vejen, sandheden og livet for alle mennesker. Men som lærer på en højskole er det ikke din opgave at forkynde absolutte sandheder, men at hjælpe eleverne til at blive stillet ansigt til ansigt med virkeligheden, med livet i dets rigdom og dets ulykke, dets højhed og dets gru, dets kærlighed og dets svigten, og således hjælpe dem til at leve dette liv på de vilkår, der bliver dem tildelt.

Derfor må svaret blive: Kristendommen er en af dine muligheder for at finde sandheden på din vej

gennem livet. Du skal ikke vælge den på din lærers autoritet og ansvar. Du skal vælge den i frihed – eller forkaste den til fordel for en anden religion eller livsopfattelse, som du føler dig mere i pagt med.

Når man havde tegnet sig som deltager i Hal Kochs studiekreds om kristendommens oprindelse, så var det en forudsætning, at man mødte til timerne. (Det var ganske vist aldrig noget problem for Koch, at eleverne blev borte – der til var hans undervisning alt for spændende.) Men der var også morgensang på Krogerup, hvor man sang et par salmer og bad Fader vor. Her var deltagelsen naturligvis frivillig, og det var som regel kun få, der mødte op. Men Koch forsømte aldrig morgensangen, skønt han ellers var et B-menneske, der mente at formiddagen var uegnet til åndeligt arbejde.

Den typiske grundtvigske folkehøjskole, som den eksisterede frem til omkring 1960, fik det overvejende flertal af sine elever fra landbostanden eller mere snævert endda fra gårdmandsstanden. Eleverne kom ofte fra hjem, hvor kristendom og kirkegang hørte naturligt med til tilværelsen.

Krogerup brød med den ensidige rekruttering af eleverne og blev efterhånden søgt af unge fra mange forskellige kredse af befolkningen uden for landbostanden. Her var en kristen baggrund i hjemmet snarere undtagelsen end reglen.

Over for disse kirkefremmede

unge følte Koch, at en tale om kristendommens værdier i et indforstået sprog intet nyttede. Han måtte »stå med tomme hænder« og begynde helt nede ved tilværelsens grundspørgsmål: de to kendsgerninger, at vi skal dø, og at vi i vort liv på jorden er uløseligt knyttet sammen med andre mennesker.

»Vi virker til fald eller til oprejsning, til ulykke eller lykke, til gråd eller glæde ... At tage mennesket alvorligt vil sige at anerkende dets bundethed i ansvar. Og ud af dette ansvar, som ikke kan overses, vokser der en skyld, som vi ikke kan måle.«

Dette er den virkelighed, vi må stille vore elever overfor som udgangspunkt for en samtale om livets vilkår og umuligheder. Det er forståeligt, at mange fra den gamle højskole med de mere kirkevante elever fra kristne hjem fandt denne tale meget negativ.

I perioden fra 60erne til 80erne svandt imidlertid landboelevernes tal stærkt ind, og mange nye højskoler oprettedes på et grundlag,

der havde lidet eller intet med kristen livsforståelse at gøre. Her var man ikke blot enig i, at troen ikke var en skolesag, men man mente ikke engang, at oplysning om kristendom overhovedet var et nødvendigt emne i skolens undervisning.

Som en højskolemand udtrykte det i midten af 80erne: Folkehøjskolerne har i dag ikke længere noget fælles grundlag – udover den lov som gør deres eksistens økonomisk mulig.«

Men tiderne skifter hurtigt i vore dage. Nu i 90erne er der klare tegn på, at højskolefolk vender tilbage til den overbevisning, at skal man prøve at bringe sine elever livsoplysning, så hører oplysning om kristendom og kirke med. Den oplysning skal dog formidles anderledes, end det kunne gøres over for kirkevante elever og i en tid, der iøvrigt var præget af et idealistisk menneskesyn og af troen på fremskridtet. Måske kan man i den nye situation få brug for Kochs tanker om døden og næsten og virkeligheden.

Røgslør over salmebogs-konklavet

På vejen til en ny salmebog

Af sognepræst Jens Lyster

Når katolikkerne vælger ny pave, foregår det ved, at kardinalerne går til forhandling og valg i nogle aflåste værelser i Vatikanet, det såkaldte Konklave. Døren mures til efter dem, al forbindelse med omverdenen ophører, indtil kardinalerne lader en hvid røg stige op som signal om, at den nye pave er valgt. Så kan den tålmodigt ventende folkemængde ude på Peterspladsen jublende tilkendegive sit bifald. Det er den høringsret, der tilkommer det katolske lægfolk og dets præster ved pavevalg: retten til at lade sin applaus høre, når valget er en kendsgerning.

Som folkekirkemedlem bliver man på en forstemmende måde mindet om pavekirkens konklave ved rygterne om, at der nu er et nyt kongeligt autoriseret salmebogstillæg på trapperne.

At der skulle komme et nyt salmebogstillæg var ingen hemmelighed. Allerede i marts 1991 nedsatte den daværende kirkeminister et udvalg, der så vidt muligt skulle fremkomme med sit forslag til et nyt tillæg inden udgangen af 1992. Så det er rimeligt nok, om vi snart får frugterne af dette udvalgs arbejde at se. Forstemmelsen skyldes

ene og alene, at kirkeministeriet påtænker at lade det nye salmetillæg *autorisere* uden en offentlig høring. Det er i sandhed uhørt! Ja, det er intet mindre end en uartighed mod hele folkekirken, hvis kirkeministeriet nu på papistisk vis vil proklamere, at »Helligånden og vi har besluttet, at sådan og ikke anderledes skal den fornyelse af salmesangen være, der skal have den officielle kirkes velsignelse og Majestættens autorisation«. Kan man virkelig gøre sådan i en oplyst luthersk folkekirke anno 1993? Havde det været endnu et tillæg udgivet af en privat kirkelig kreds, sådan som vi har set det med 46 salmer, '78-tillægget og 129 salmer, kunne man naturligvis gå frem, som man havde lyst. Jeg vil også mene, at kirkeministeriet skal have lov til at udgive både et og flere nye salmebogstillæg på lige fod med de private tillæg, det vil sige *forslag* til fornyelse af salmesang i menighederne. Et sådant forslag er i sig selv et debatoplæg og kræver naturligvis ingen anden høring *inden udgivelsen* end den, der foregår internt i udvalget og måske også i biskoppernes snævre kreds. Men med en autoriseret ud-

givelse forholder det sig anderledes.

Den besværlige høring

Tror kirkeministeren virkelig, at man kan springe hele den besværlige høringsfase i salmebogsarbejdet over, – den fase, der tit har drevet kommissionsmedlemmer til vanvid, men som ikke desto mindre er pinende nødvendig. Jeg kan love for: der skal intet mindre end det sublime til for at afværge et sand raseri den dag, det går op for menighederne, at de er blevet taget på sengen og påduttet en salmebog eller et autoriseret tillæg, som de hverken har haft lod eller del i. Enten kommer der denne vrede eller også en forbrugerbevidst boykot. Måske endda begge dele.

Den høringsfase, der for den nye bibeloversættelses vedkommende krævede udgivelse af en prøveoversættelse af hele Det nye Testamente i 1989 – tror man virkelig på højeste sted, at en sådan høring kan springes over, når det gælder salmebogen? Som om salmebogen bare var en biting i folkekirken, en antologi med tekster og melodier til at udfylde pauserne i præstens gudstjeneste? Jamen forstår man slet ikke deroppe på bjerget, at salmebogen i Danmark betyder uendelig meget mere end bibelbogen? Salmebogen er danskernes nationale helligskrift, det koncentrerede udtryk for vor kirkes tro og fromhedsliv og den danske kirkes bekendelsesskrift

nummer ét! Og skam få den, der er ude på lusk med det nationale helligskrift!

Den udeblevne debat

Der har været en påfaldende ro omkring tillægsudvalgets arbejde. Når man betænker, at sekretæren for det kirkeministerielle udvalg tillige er redaktør af salmetidskriftet »Hymnologiske Meddelelser« og for nylig har opfordret til salmebogsdebat i tidsskriftet, må det vække den største forundring, at redaktøren ikke til dato med selv den mindste notits har gjort opmærksom på, at et nyt salmebogstillæg er under udgivelse! For ikke at tale om, at han i »Hymnologiske Meddelelser« har haft en enestående, men nu forspildt chance for at aflægge kvartalsvise rapporter om arbejdets fremadskriden. Er sandheden derfor ikke snarere den, at udvalget eller måske den kirkeministerielle styringsgruppe bevidst har villet undgå den indblanding udefra, som en god orientering og en almindelig debat gerne afstedkommer?

Havde forholdet nu været det, at udvalget bestod af den højeste sagkundskab, der kunne opdrives i dette land, så kunne udvalget måske i ophøjet ro have holdt sig fornemt tilbage i erkendelsen af, at ingen debat om emnet alligevel kunne blive så seriøs som den, der løbende måtte finde sted i selve konklavet. Og hvorfor så ulejlige folkekirkens brede masser? Hertil

vil jeg elskværdigt spørge: Hvilken faglig kompetence er det i grunden, det nedsatte udvalg sidder inde med, som vi andre ikke har?

Kort og godt: offentlige høringer og udgivelse af prøvesalmebøger er en træls og tung vej at gå, ingen tvivl om det. Men det er nu engang den eneste farbare vej, hvis der skal udgives noget, som man påtænker at autorisere.

Fornylsen skal aktivt kaldes frem

Lukketheden omkring udvalgets arbejde må gøre os skeptiske også over for andre aspekter ved den kommende udgivelse. Hvilken fornyelse kan der komme ud af et udvalg, der åbenbart kun har set det som sin opgave at sortere mellem det skidt og kanel, der allerede er i omløb. Jeg husker fra arbejdet med '78-tillægget, hvordan det blev nødvendigt at udskrive en regulær komponistkonkurrence for at skaffe nye og bedre melodier til en række tekster. Tilsvarende initiativer har vi ikke hørt om fra det kirkeministerielle udvalgs side. Når jeg tænker på, hvor umådelig meget der er sket i kirken og folket siden '78-tillægget i retning af langt større åbenhed over for religionen, må jeg konkludere, at hvis det nye tillæg er noget, der bare ligner 46 salmer eller '78-tillægget, tekstligt såvel som musikalsk, så forråder man folkekirkens unge generation og forærer den et

knaldgodt alibi til at melde sig ind i pinsemenigheden.

Redigeringen af en ny salmebog såvel som et nyt tillæg er en skabende proces, hvor det ikke er gjort med at indsamle det, der nu engang forefindes, men hvor energien hos udgiverne måske nok så meget skal lægges i at inspirere, opmuntre, tirre og provokere en ny generation af digtere og komponister til at yde deres ypperste. Jeg frygter for, at det nedsatte udvalg har manglet den sjæl, den ild og den udfarende kraft, for slet ikke at tale om den visionære og gudivoldske galskab, uden hvilken enhver ny salmebog i dagens Danmark vil blive en klam affære og en død sild.

For en berider er det ingen kunst at tøjle den tamme krikke og få den til at yde sit ypperste. Den tamme krikkes ypperste er ikke værd at snakke om. Kunsten for den fremragende berider er at tøjle det tøjlesløse. Det er just denne svære kunst, der også må fordres af dem, der ved at tilvirke en ny salmebog skal skabe mulighed for, at danske menigheder kan synge Herren en ny sang, der kommer fra hjertet og går til Himlen. Det alvorlige spørgsmål er, om overhovedet en traditionelt nedsat kirkeministeriel kommission mægter at sætte det blad på nælden, der kan få folkekirken til at brænde?

Eksperimentariet

Udformningen af et nyt tillæg er en enestående chance til at prøve

nye tekst- og melodiformer af. Man kunne lancere udtrykket »eksperimentarium« om salmebogstillægget for at antyde de spændende muligheder, en sådan udgivelse kan rumme. I salmetillægget kan alting ske! Ikke kun i form af nye salmer og salmetyper, men også ved måden at ordne og redigere det nye materiale på.

I et tillæg kan der eksperimenteres i meget større omfang, end det er sket i de hidtidige tillæg. For eksempel bør man bryde med trosbekendelsen som eneste mulige dispositionsmønster. Så må udvalget ganske vist gå imod kirkeministerens snævre kommissorium, men det bør man have fantasi og mod til. Nu er der i årevis blevet råbt på nye børne- og ungdomssalmer. I stedet for at udgive separate børnesalmebøger på traditionel, pietistisk vis kan man tage en anderledes radikal konsekvens af dette ønske ved at skabe en splinterny børnesalmebog for unge og gamle, hvor gudsbarnet lovsynger sin himmelske far. En sådan salmebog indebærer uanede muligheder, hvis man vælger at anskue kristenlivet og gudstjenesten med dåb og nadver som en leg for dem, der ikke er for store til at komme ind i Himmeriget. Hvad kunne der ikke komme ud af at disponere hele tillægget som en børnesalmebog, hvor verden, menneskelivet og gudsriget anskues fra barnehøjde! I barnehøjde er eventyret stadig inden for rækkevidde. Og er det ikke netop det

eventyrlige, der skal møde os i kirken? Eventyret om den himmelske prins, der kom til jorden for at bryde heksens magt over de forgjorte menneskebørn og sætte hendes fanger fri! Alt dette og meget mere kunne der komme ud af et tillæg, hvis det kirkeministerielle udvalg, i stedet for at tage sig selv og ministerens kommissorium alt for tungt og i stedet for at låse og tilmure døren til konklavet havde valgt at gå ind i eventyrets garderobeskab, som åbner både indad mod eventyrets verden og udad mod den verden, hvor hungerrigt lyttende barnesjæle i alle aldre håber på at spørge nyt fra Gud, når tillægget engang kommer. Jo, det salmebogstillæg må bestemt ikke blive kedeligt. Det kan da også blive nøjagtigt lige så spændende og sprælsk, som medlemmerne i udvalget har visioner og fantasi til!

Salmebogens pris

En ting kan selv et trægt og lukket udvalg og en ditto kommission danne sig en kvalificeret mening om. Også uden nogen himmelstormende fantasi. Nemlig det ganske jordnære, der har med økonomien at gøre: at salmebogens indhold er til Guds pris, betyder ikke nødvendigvis, at også salmebogens pris skal være himmelhøj.

Derfor er det en vigtig opgave at sætte en stopper for Vajsenhusmonopolet, som for længst har overlevet sig selv, men som ikke desto mindre stadig koster den en-

kelte salmebogskøber dyrt. Ligesom man her i landet belægger tobak og spiritus med giftskatter til staten, fordi de sager betragtes som sundhedsfarlige og koster hospitalsvæsenet dyrt, sådan har man også belagt netop salmebogen med en klækkelig ekstraafgift til Vajsenhuset. Vel sagtens for at hæmme salget af denne landskadelige bog? Se at få dette anakronistiske levn fra 1700-tallet væk i en fart, inden vi i sognemenighederne tager sagen i vor egen hånd! Den oprindelige tanke med Vajsenhusmonopolet var vel, at salmebogskøberen til gengæld for en liden afgift til bedste for forældreløse børn i København skulle garanteres en vare af særlig god kvalitet. Men som det så ofte er sket, således er det også gået her: monopolindehaveren blæser på pligterne, men scorer gerne gevinsten. Efter skandalen med den fejlfulde Frontsalmebog i 1988 skyl-

der vi ikke længere Vajsenhuset noget. Derimod skylder kirkeministeriet og dets salmebogsudvalg os salmebogskøbere at undersøge prisfordelen ved trykning af salmebøger på det frie forlagsmarked. Mon ikke en sund konkurrence mellem forlagene vil betyde en tiltrængt højnelse af standarden ved både korrekturlæsning, indbinding, markedsføring med mere? Afskaffelsen af Vajsenhusmonopolet ville være et fremskridt på vejen mod en ny salmebog til folkegavn, et løfterigt signal til folkekirken om, at salmekardinalerne i konklavet i Frederiksholms Kanal kan andet og mere end lægge røgslør over folkekirkens salmebogsudgivelse. Skulle det ryge fra konklavet, skyldes det forhåbentligt, at der er gået ild i kardinalerne selv, og at de brænder for den sag, der er blevet dem betroet.

Projekt bibellæsning

Af Lotte og Asger Baunsbak-Jensen

Vi regner med at være færdige om fire år.

Det begyndte nytårsaften 1992 med Første Mosebog, kapitel 1. Og vi tager et kapitel hver aften, fra den gamle og den nye oversættelse af Biblen.

Vi springer aldrig et kapitel over; men det hænder, at vi deler ét over to aftener, fordi indholdet er så overvældende.

Det vil sige, at vi regner med at nå knap 400 sider på et år, og den ny oversættelse er på 1547 sider. Så omkring advent 1997 skulle vi kunne færdiggøre Johannes' Åbenbaring.

Vi sidder hver aften med hver sit eksemplar af Skriften. Det ene er nyoversættelsen, som vi – måske i et anfald af skepsis – anskaffede os i paperback-udgaven, da den udkom sidste år.

Det andet eksemplar er 1931-oversættelsen, trykt på »cigaretpapir«, to spalter på hver side, gammeldags retskrivning, med guldsnit, sort læderbind og indehaverens navn og konfirmationsdato trykt i guld bag på bindet.

I paperback'en bruger vi et gammelt kalenderblad som bogmærke. Konfirmationsbiblen har

et tyndt silkebånd indvævet i ryggen, og det bruges til at markere læsningens fremadskriden i den.

Så sidder vi dér og læser i hver sin udgave, og når et kapitel er slut, holder vi konference. Hvad har de lavet om på? Er det blevet bedre? Er der noget, vi absolut ikke kan forlige os med?

Med den langsomme fremadskriden af vor læsning kan vi naturligvis ikke på nuværende tidspunkt tage stilling til, hvad vi mener om nyoversættelsen som helhed.

Men vi gør os da vore tanker, og det hænder, at vi tager blyanten frem og skriver noget ind – i paperback'en vel at mærke. Et udtryk eller en vending fra den gamle oversættelse; for vi må indrømme, at der kan være noget, vi savner – i fyndighed, i præcision, i poesi. Og måske også i konsekvens.

For eksempel erstatter man i den nye oversættelse ordet »frugtsommelig« med »gravid« – korrekt, men lovlig klinisk i vore øren. Og så studser man lidt, når man længere fremme læser, at Sara ikke længere »havde det på kvindernes vis«.

Hvis oversætterne er så hung-

rige efter det nudanske, burde der her have stået, at hendes menstruationer var ophørt.

Og så gør man sig sine tanker om ord som »miskundhed« og »åsyn«, der er blevet til »godhed« og »ansigt«. Ja da, det er nutidige, letforståelige ord; men de gamle har deres solide forankring i salmebogen. Hvordan skal næste generation kunne forstå salmer, der indeholder gamle ord, som den nye bibeloversættelse har forkastet? En af de mest populære: »Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud«, kan blive en noget fremmedartet affære for vore børnebørn.

Men vi fryder os også over nyskabelserne – møgguder (afgudsbilleder) er et pragtfuldt ord – og så funderer vi lidt over, hvem i oversætter-kollegiet, der kan være ophavsmanden.

Vi har besluttet at læse Biblen kapitel for kapitel, og vi læser kun sammen. Når den ene er bortrejst i embeds medfør, suspenderes læsningen.

Hvorfor har vi så indledt dette projekt? Det er jo ikke ubekendt stof, men man mærker en verden, der åbner sig, når man læser Biblen i ét stræk. Man sander det uforanderlige i menneskenaturen, man undrer sig og har hele tiden spørgsmål at stille. Hele dette system med Moseloven er jo aldeles overvældende.

Indimellem bliver det til natlige samtaler om gudsbegreb, om israelitterne, om etniske udrensninger

– også dengang. Vi kan ikke lide alt, hvad vi læser. Der er hæslelige ting imellem. Og så kommer vi til at diskutere nutiden i lyset af historien. Om Jerusalem og palæstinenserne og staten Israel. Disse dybe, dybe modsætninger, hvor religionen sætter folkegrænser. Vi gyser over fundamentalismen, hvor Gud gøres til tyran; men vi beundrer også deres tro, deres bøjensig for Guds autoritet.

Så snakker vi om, hvad forskellen er på at kende Gud og forstå Gud.

Den ene aften går det i en retning for os, en anden aften den modsatte. Vi diskuterer ikke, er sjældent uenige om det, vi kommer til. Vor bibellæsning udvikler den gode samtale.

Lige nu er vi ved afslutningen af Josva Bog. Det er lidt trøls læsning med fordelingen af de geografiske områder til de enkelte stammer. Vi prøver at finde ud af geografien i det. Det er ikke nemt; men bliver vi irriterede over alle byerne ved Edoms grænse i sydlandet, læser vi højt for hinanden. I kapitel 15 fylder Judas' byer 43 vers; men vi tager ufortrødent fat og tæller efter, hvor mange aftener der nu er, inden vi kommer til den gamle Josvas formaning af folket. Det bliver mere spændende, men vi snyder ikke.

Vi arbejder systematisk. Naturligvis ved vi, hvor vi har vores godbidder: Jobs Bog, som er streng og stærk, kommer vi først til om et år, men så venter der os

også det helt særlige, Salmernes Bog. En væsentlig del af glæden ved vor projekt er forventningens glæde. Det har vi brug for at sige til hinanden tit; for hvor vi dog glæder os til at nå Det ny Testamente, at skulle endevende Jesu Bjergprædiken ord for ord, vers for vers, for det er dog for os Kristustroen, der er i centrum.

Nu er det jo ikke således, at vi

ikke lader blikket falde på nogle af de sider, der ligger langt fremme i Den gode Bog. Vi har søndagens evangelium. Men det at læse Biblen fra ende til anden i dette adstadige tempo åbner for sammenhænge i vort dybdeperspektiv, giver egenartet glæde.

Vore læsere må derfor forstå, at vi anbefaler andre at prøve vor metode.

Forkyndelse og billede

Af Sognepræst Godtfred Andersen

Før teksten kan tale må den tydeliggøres. Teksten kommer ikke til orde så selvfølgeligt, som traditionen gerne har villet gøre den til. Utydeliggørelsesmulighederne er tusindtallige: afskræmmende tekstbilleder, dårlige illustrationer, dræbende oplæsninger, prædikener som får teksten til at forsvinde.

Man kan sagtens bevæge sig rundt i den kristne kunst og finde eksempler i hobetal på at kunsten ikke går tekstens ærinde, men sig selv mere eller mindre ubevidst er ude i et andet anliggende. Ordentlig kristenkunst taler tekstens tydelige sprog og bør komme mere til syne i prædikenen.

Frigørende og fornyende kan det være at inddrage kunst, der forholder sig med seriøs alvor til sit bibelske forlæg og kommer afsted med at sige noget helt andet.

5. søndag efter påske gav i år anledning til at se på to sådanne billeder, som menigheden fik i hænde tillige med den velkendte tekst om Jacobs kamp, 1. Mos. 32, 25-32.

Dorés tegning er umådelig velkendt. Også nye generationer har den på forskellig vis for øje. Den viser et ungt menneske på afgrundens rand. Hyrdestaven er slået ham af hænde. Det er kamp på de

bare næver. Han kæmper for sit liv mod en overmægtig og overnaturlig skikkelse, der ganske uanstrengt holder ham på afstand og med en håndbevægelse ville kunne gøre det af med ham. Styrkeforholdet er som hos et børnehavenbarn, der helt urealistisk forsøger at få magt over en voksen. Jacob er en heroisk nævefægter der er ved at gå i knæ. Han kan væltes over ende, hvad øjeblik det skal være. Utænkligt at dette natlige håndgemæng skulle ende med at englen kommer til kort, og utænkligt at denne symbolsk fortættede skikkelse skulle trygle om at slippe fri. Men denne Jacob må have brug for at trygle om nåde.

Ved eftersyn og eftertanke viser det sig, at Doré ikke har skildret menneskets store og jævnbrydige basketag med Gud i nattens indre, men en helt anden slags slagsmål.

Bodil Kaalunds bibelbillede over samme motiv har intet af Dorés kraftbetonede og indædte trods. Her er derimod en hvirvel af vinnger som måske er guddommelige ildluer, en fortærende glød båret frem af en skikkelse med et meget nøgent og opadvendt ansigt. Kampen har taget på dette vingede ildvæsen. Han forekommer både an-

Gustave Dorés Jacobs kamp er dramatisk.

råbende og afmægtig, som om han er ved at være brændt ud. Den besjrede og helt afmægtige Jacob er sunket om på hans skød, dødeligt

udmattet. Han bruger sine sidste kræfter til at vende ansigtet og ryggen til den gudsmænd, i hvis vold han har været i en nat lang

Bodil Kaalunds Jacobs kamp er vemodig.

som et ondt år. Forlængst har han sluppet taget og har aldeles ikke kræfter til at sige: »Jeg slipper dig ikke før du velsigner mig«. Den gestus han omfattes med kan heller ikke kaldes velsignende, snarere truende og afværgende. Men måske er det alligevel sådan at Jacob i samme bevægelse bliver ramt af Guds hånd og velsignelse.

Med disse billedmodstillinger havde vi ingenlunde gjort os færdig med teksten, men forberedt os til at lade den høre påny og tale påny. Det afsnit af dagens prædiken endte op i et af Lars Busk Sørensens digte fra 1959:

JAKOBS MORGEN

*Med tunge skridt gik han bort
over bjergene i øst.*

*Dagen fødtes i mine øjne.
Jeg rejste mig leende op.*

*Esav, min hårede broder,
i dag frygter jeg ikke
din rå ånde
og dyrelugten i dine klæder.*

*Jeg er et menneske,
ramt af Guds hånd.
Hans velsignelse smerter
på min krop.*

*Gennem jordens våde græs
halter jeg hans sol i møde.*

Rembrandt kunne som ingen anden tydeliggøre teksten og lade ordet komme til syne. 2. søndag efter helligtrekonger skal der nu

prædikes over Joh. 4,5-26 om Jesus og den samaritanske kvinde. Den historie kan der let komme en konturløs prædiken ud af. Hos Rembrandt er det til at se at historien både er dagligdagsudfyldende og dagligdagsoverskridende.

Brønden er blevet et betydningsfyldt sted. Man begriber umiddelbart, at det ikke er en tilfældig brønd Jesus har slået sig ned ved. Teksten fortæller også at vi er ved Jacobskilden. Her har den forfader som lagde krop til Guds håndkantslag og velsignelse haft sin gang. Man er straks på det rene med, at det er en af de dybe brønde som giver klare vand. Man ser også at kvinden aldeles har glemt sit ærinde. Hun er indfanget af denne forunderlige fremmedes tale og tiltale. Og hun er et

hverdagsmenneske med begge ben solidt plantet på jorden. Men i dette øjeblik oplever hun at hverdagen er suspenderet. Utvivlsomt skal det forestille at være øjeblikket, hvor Jesus siger: »Enhver som drikker af dette vand skal tørste igen, men den der drikker af det vand jeg vil give ham skal aldrig i evighed tørste.«

Gådefulde ord, som bliver troværdige i denne gådefulde skikkelses mund. Hendes lytten er helt uhildet. Ureflekteret tager hun ordene for godt. Hos Rembrandt er det ikke en goddag mand – økse-skaftsituation, som den ofte gøres til, men det begrænsede menneske

overfor den grænsesprængende profet. Jesus er suverænt anderledes.

Som altid hos Rembrandt er bi-personernes adfærd bemærkelsesværdig. En er på hesteryg på vej ud ad billedet. Han har ikke opdaget, at noget usædvanligt er på færde. Andre er på vej ind i billedet, måske disciplene, der har været i byen for at skaffe mad. Endelig er flere mandspersoner så tæt på situationen, at de reagerer på den, en med afventende skepsis og en anden med åbenbar skepsis. Måske skumles der også i baggrunden.

Billedet er udfordrende forkyn-

delse. Hvor placerer man sig selv i dette tekstnære og tekstbårne sceneri?

Uanset hvad der er sagt og skrevet, sidder det dybt i os, at forkyndelsen er en verbal begivenhed. Den teologiske træghed tilsiger det. Forkyndelsen som poetisk begivenhed kommer slet ikke på tale. Forkyndelsen som dramatisk begivenhed er en uudviklet genre. Forkyndelsen som musikalsk begivenhed er i teorien anerkendt og Bach godkendt som mesteren på området. Men der er langt igen før

prædikenen bliver til musik. Det er heller ikke almindeligt, at billeder direkte bliver foreholdt menigheden. Men med de år for år bedre kopieringsmuligheder burde det ligge ligefor at inddrage billedbetragtninger i prædikenen. Jeg taler ikke om at uddele små intetsigende vignetter eller børnevenlige illustrationer. Jeg taler om kunst, som kan og vil være med, hvor den opstandne Frelser og Herre selv er tilstede med al sin kærligheds rigdom.

Folkekirken i Helsingør Stift i lyset af sogneanalyserne fra 1990 og 1993

Af Hans Raun Iversen

Hvor går kristendommen videre?

Helligånden, som skaber troen i menneskers hjerter, blæser, hvor den vil, men den blæser ikke ud i den blå luft. Den knytter sit virke til mennesker og til mødet mellem mennesker. Den kristne tro er derfor i den forstand en mellemmenneskelig sag, at den går videre fra menneske til menneske. Afgørende for kristendommen i vort folk er således de møder mellem mennesker, hvor kristendommen er med i mødet. Antageligt er de vigtigste »møder« dem, der finder sted i familien, på arbejdspladsen og i nabolaget. I hvert fald er det efter alt at dømme via samværet i de nære sammenhænge, kristendommen pludselig kan få tag i en ikke-kristen befolkning.

Men hvad er så kirkens betydning for kristendommens gang i et folk som vort? Den kan næppe overvurderes! Grundtvig siger om den sag, at var der ingen forældre mere på jord, så var der heller ingen børn. Og det er jo uomtvisteligt. Men han fortsætter med at sige, at var der ingen Kristi menighed, så var der heller ingen kri-

stendom. Kristendommen lever ikke af ingenting. Den må have være- og voksesteder, hvis den ikke skal forkrøble. Det hænger sammen med at kristendommen ikke blot er en ny filosofi, men et nyt liv midt i det gamle liv. Og som alt andet liv må det kristne liv have noget at leve af. Det er vel også omtrent sådan, at mange kirkesøgende mennesker oplever det.

Men også blandt folk, der kun kommer til kirken ved særlige lejligheder, synes det at gælde, at kirken har stor betydning for menneskers stillingtagen til kristendommen. Som danskere er vi – som vi er flest – kirkeløse kristne, der – når det kommer til stykket – dog i høj grad tager bestik af kirken i vor holdning til kristendommen. Vi er kristne »På vores egen måde«, mener vi, men »vores egen måde« at være kristne på afhænger alligevel af kirken (herom kan man læse udførligt i Inger-Marie Børgesens bog: Folk og folkekirke, København 1991).

De sognestatistikker, som jeg skal behandle her, siger i sagens natur ikke noget om kvaliteten – hvad der virkelig sker – i mø-

derne mellem folk og kirke i Helsingør Stift. Men de peger på udviklingen i omfanget af en række af de møder, som kirke og sognefolk indgår i med hinanden. Og forudsætningen er altså den, at uden positive møder mellem kirke og folk, overlever kristendommen ikke i længden.

Sognestatistik 1990 og 1993

Til brug blandt andet for stiftsadministrationernes arbejde med fordeling af præstestillinger m.v. har Kirkeministeriet i 1990 og nu igen i 1993 fremskaffet et sæt komplette sognestatistikker for samtlige landets sogne fra Danmarks Statistik. Retningslinierne for statistikkerne er udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for Kirkeministeriet, Kirkefondet, Danmarks Statistik samt under tegnede. Stifterne har hver fået materialet for deres egne sogne, mens et komplet sæt findes i Kirkeministeriet. Kirkefondet har fået et sæt på disketter til brug for videre analyser for de sogne, som måtte ønske det. Og her til Biblioteket for praktisk teologi på 3. sal i Købmagergade 46, har vi, ligesom kirkeministeriet, hele det udskrevne materiale. Samme sted findes også de udførlige sogneanalyser, som pastor emer. Victor Møller har udarbejdet på grundlag af Folke- og boligtællingerne fra 1981 samt det udførlige kirkestatistiske materiale for København, der er indsamlet siden 1956. Dette

materiale omfatter Københavns stift minus Bornholm, Gentofte og Lyngby-Tårnbæk kommuner samt udvalgte sogne, især i Helsingør Stift.

De nye sognestatistikker fra 1993 omfatter for hvert sogn, provsti og stift otte tabeller med følgende oplysninger:

1. Antal personer pr. 1.1.93 fordelt efter køn og alder samt efter medlemskab af folkekirken og statsborgerskab.
2. Befolkningsbevægelser i 1992 (født, døde, til- og fraflyttere m.v.).
3. Antal drenge og piger pr. 1.1.93 i de 15 yngste årgange.
4. Antal husstande 1.1.92 fordelt efter husstandstype, husstandens bruttoindkomst, boligform og rådighed over bil.
5. Antal personer bosiddende i sognet pr. 1.1.92 (hele befolkningen) fordelt på køn og arbejdsstilling ultimo nov. 1991.
6. Personer på 15-74 år i sognet pr. 1.1.92 fordelt på køn og alder samt i og uden for arbejdsstyrken. Opgjort i procenter.
7. Antal beskæftigede personer og uddannelsessøgende pr. 1.1.92 i alderen 15 år og derover fordelt efter beskæftigelseskode og erhvervsgruppe. Heraf fremgår også, hvor mange der bor men ikke arbejder i sognet, samt hvor mange der ar-

bejder, men ikke bor i sognet (altså tal for pendling).

8. Kirkelige handlinger i 1991 samt arealstørrelse.

Jeg gør hermed opmærksom på materialets eksistens. Der er tale om offentligt materiale (udarbejdet efter gældende regler for diskretion ved brug af offentlige registre). Man kan henvende sig til stiftskontoret eller til provstikontoret, hvis man ønsker udskrift for et bestemt sogn. Der er i udskrifterne blot tale om de rå tal. Ønsker man en egentlig analyse af et sogn, kan det også fås fra Kirkefondet for 2.100 kr. incl. præsentation af analysen på et sogne- eller menighedsrådsmøde. I en sådan analyse er tallene omsat til grafer og sat i relation til tilsvarende tal fra andre sogne, for eksempel provstiet og kommunen, som man naturligt sammenligner sig med. Endvidere lægges der op til overvejelser over, hvad informationerne i materialet eventuelt kan bruges til i det kirkelige arbejde i sognet. Brochure og nærmere oplysninger i øvrigt vedrørende sogneanalyser fås ved henvendelse til Kirkefondet.

Vi har i Kirkefondet og i Det kirkesociologiske Projekt ved Afdeling for Praktisk Teologi på Københavns Universitet arbejdet med sogneanalyser gennem nogle år. Men det er første gang vi har et så komplet og ajourført materiale tilgængeligt for alle landets sogne.

Særligt spændende er det i år, hvor vi kan begynde at studere, hvordan udviklingen har været gennem de sidste tre år, idet der er tale om sammenlignelige tal fra henholdsvis 1990 og 1993. Da vi naturligvis regner med kørsler af samme materiale med faste mellemrum fremover, vil det give gode muligheder for at følge udviklingen på de forskellige områder.

Det giver sig selv, at ikke alt er medtaget i disse tabeller, som beror på, hvad der findes i de centrale registre på Danmarks Statistik, der siden 1985 har samlet ikke blot medlemsanalyserne, men også tallene for de kirkelige handlinger i folkekirken. Vil man vide mere om et givet sogn, vil man ofte kunne få oplysningerne – normalt efter betaling – fra kommunen. Det kan således dreje sig om 1) uddannelsesniveau, 2) social- og sundhedsforhold samt nærmere belysning af 3) boligernes standarder. Men de allervigtigste oplysninger til brug for arbejdet i en kirke, der med P. C. Kierkegaards udtryk vil være nærværende i sognet med et tilbud om trøst og tro, findes stadigvæk ikke på statistik. Det drejer sig for eksempel om, hvor mange der er ensomme (og altså ikke blot enlige), og hvor mange der er boligløse eller slås med forskellige psykiske sygdomme og allehånde personlige problemer. Men det drejer sig også om de kulturelle mønstre i et sogn: ungdoms-grupperinger, forenin-

ger, institutioner samt andet religiøst og kirkeligt arbejdet i området. Sognestatistikker er således kun et beskedent supplement til den indsigt og erfaring, der vindes i det lokale arbejde.

En tikkende bombe under Helsingør Stift?

I den kirkesociologiske dokumentationsbog Kirke og folk i Danmark fra 1986 har jeg (s. 335ff.) peget på Helsingør Stift som landets mest »problematisk«: I Københavnsdelen af Københavns stift ved vi, hvad vi taler om, og det er nu snart en del år siden, at bunden blev nået med hensyn til den kirkelige opslutning, selv om er endnu ikke er tale om markant fremgang på noget område. I Helsingør Stift derimod har der været fortsat nedgang, for eksempel i barnedåbsprocenten: på landsplan gik den op fra 80,1% til 80,5% fra 1990 til 1991, mens den i Helsingør Stift gik ned fra 72,2% til 71,4%. På samme måde er der tilbagegang for kirkelig vielse og begravelse og stagnation med hensyn til konfirmation i Helsingør Stift. På det allerseneste synes der dog at være tale om en samlet stabilisering – men på et niveau, der ligger *lavt* i forhold til landsplanen.

På en del punkter ligner situationen i Helsingør Stift i dag situationen i København for 20 år siden. Nu kan man ikke derfra slutte, at Helsingør Stift står over for samme nedtur, som startede i København omkring 1970. Stiftet

er så stort og sammensat en størrelse, at det allerede af den grund ikke er sammenligneligt med København. Men påfaldende er det, at Helsingør Stift – øjensynligt uden megen uro i sindet – har slået sig til ro med en kirkelig indsats, som på afgørende områder ligger i bund: store sogne med knapt 6.400 indbyggere pr. sogn (mod 2.440 på landsplan), 3.496 indbyggere pr. præst mod 2.701 på landsplan og et antal siddepladser i kirkerne svarende til 3,8 pr. 100 indbyggere mod 9,3 på landsplan. Det ser altså ud til, at man i dag i Helsingør mener at kunne klare sig med en form for kirkelig stor-drift, som – i en lidt anden udgave ganske vist – efter alt at dømme var med til at lægge grunden for det senere skred i den kirkelige opslutning i København. På en række punkter kan man allerede i dag se skriften på væggen: I en undersøgelse fra 1984 viste det sig, at der var 0,6% af befolkningen, der deltog i orienterings- og opstillingsmøder forud for menighedsrådsvalget i Helsingør Stift, mens tallet på landsplan var 1,5%. (Kirke og folk i Danmark s. 336) og altergæstetallet i procent af folketallet ligger i dag på 29% i Helsingør mod 46 på landsplan og 41 i Københavns Stift (Danmarks Statistik: Uddannelse og Kultur, Kirkestatistik 1990, 7. november 1991).

At Helsingør Stift kan bryste sig af landets laveste kirkeskatteprocenter hører naturligvis med i bil-

ledet. Og selv om den folkekirkelige styringsstruktur sætter sine begrænsninger, så er sandheden altså den, at man for eksempel kunne satse på at fordoble antallet af præster i Helsingør Stift uden at komme over landsgennemsnittet i kirkeskat af den grund. Det er som så meget andet en prioriteringssag! Blot skal man ikke regne med, at børn og børnebørn undgår at høste som forældrene såede – eller undlod at så.

Forholdet mellem de to amter i stiftet

I 1991 skrev jeg en artikel svarende til denne til Københavns stiftsår-bog. Det var for så vidt lettere, idet der er klare historisk, befolkningsmæssigt og kirkeligt betingede forskelle mellem city, brokvartererne og yderkvartererne i Københavns kommune. Det er ikke muligt at lagdele Helsingør Stift på en tilsvarende enkel måde. Men alligevel bekræfter såvel befolknings- som kirkestatistikkerne den historiske sandhed, at 4. generation af København ligger i Helsingør Stift som en ring rundt omkring Københavns kommune: For 150 år siden brød København ud over voldene til broerne, for 100 år siden fortsatte væksten i de nuværende yderkvarterer og for omkring 50 år siden fortsatte udviklingen i Helleruplund, Gladsaxe, Rødovre, Hvidovre, Brøndbyerne etc. Det er tydeligvis her vi finder de for storbyen karakteristiske træk med hensyn til svag kirkelig op-

slutning og/eller vanskelige sociale forhold: En folkekirkemedlemsprocent under 80 finder vi således i Helleruplund, Bagsværd, Søborgmagle, Haralds, Avedøre, Herstedvester, Herstedøster, Brøndby Strand, Albertslund, Ishøj, Måløv, Farum og Karlebo samt i Sthens sogn i Helsingør og i Frederiksværk. Det er i de samme sogne plus nabosogne, vi finder de lave dåbsprocenter og de relativt lave indkomster, relativt høje flyttefrekvenser og arbejdsløshedsprocenter samt relativt store tal for indvandrere. På alle områder følges ringsognene omkring København – lokale forskelle ufortalt – så nogenlunde ad, og deres storbyproblematik genfindes i de andre gamle bykerner i stiftet, først og fremmest i Frederiksværk og i Helsingør (især Sankt Olai, Sankt Mariæ og Sthens sogne).

Storbykarakteren genfindes i varieret omfang i alle stiftets sogne mod syd og sydvest og dermed i praksis i den del af stiftet, der udgøres af Københavns Amt, mens det som nævnt kun er Farum, Karlebo, Frederiksværk og Helsingørsognene, der – befolknings- og kirkestatistisk set – har væsentlige storbytræk i Frederiksborg Amts del af Helsingør Stift. De to amter er nogenlunde lige store, hvad angår antallet af sogne og i øvrigt også antallet af kommuner. Arealmæssigt er Frederiksborg Amt omtrent tre gange så stort som Københavns Amt, mens Københavns Amt til gengæld har næsten

dobbelt så stor en befolkning som Frederiksborg Amt, hvad der igen understreger den udprægede storbykarakter i Københavns Amt.

Der kan findes gode argumenter for, at fællesskabet i folkekirken bedst varetages gennem fastholdelsen af kirkelige enheder, der er ligeså sammensatte som Helsingør Stift i dag. I Århus er man – dog mest af historiske grunde – gået så langt, at man lader provstierne kile sig ud fra centrum, så de alle omfatter såvel city og forstadsogne som egentlige landsogne. Sandt er det da også, at der også befolkningsmæssigt er et stærkt samspil mellem de forskellige sognetyper. Ikke blot fordi mange flytter fra den ene type til den anden i livsforløbet, men også fordi de fleste pendler frem og tilbage hver dag. Der er imidlertid et stort behov for, at man kan tænke, planlægge

og administrere kirkeligt arbejde ud fra nogenlunde ensartede folkelige og kirkelige vilkår. Derfor er det vigtigt, at der sker en samtænkning af indsatsen i de egentlige storbyområder. Der må ganske enkelt ske en opprioritering af den kirkelige indsats sådanne steder, hvor der hverken er folkelige eller kirkelige traditioner, der af sig selv vedligeholder båndene og møderne mellem folk og kirke. I England taler man om sådanne områder som »Urban Priority Areas«. Om man kan blive enig om at give prioritet til storbysognene inden for stiftets rammer, eller der skal laves et særligt stift for storbysognene, i praksis sognene i Københavns Amt, må tiden vise. Til den nøjere overvejelse heraf er der adskilligt af hente i sognestatistikkerne.

Kirkens mund og mæle

En anmeldelse

Af Flemming Kofod-Svendsen

Under betydelig mediebevågenhed lancerede forfatterne deres opus: »Kirkens mund og mæle«. Nu kom endelig de forslag, der skulle gøre folkekirken synlig og relevant. Forfatterne – sognepræst, fhv. MF Margrete Auken, sognepræst Kaj Bollmann, rektor for Kunstakademiet Else Marie Bukdahl, universitetsdocent Erik A. Nielsen og adm. direktør, fhv. MF Laue Traberg Smidt – hæfter solidarisk for det indledende manifest på 45 teser og det afsluttende udkast til en kirkeordning. De øvrige bidrag står derimod i den enkelte forfatters navn. Som bilag bringes yderligere et indlæg fra hver af universitetslærerne Jørgen I. Jensen og Hans Raun Iversen. Det er ikke umiddelbart let at se, at alle artiklerne har tæt forbindelse med bogens hovedanliggende. Det gælder for eksempel de to spændende artikler om kirken og kunsten.

Forfatterne foretager en analyse af det danske samfund. Den udføres som regel med megen sproglig elegance. De konstaterer, at der er gået råd i folkemoralen, hvilket er katastrofalt for folket. Forfatterne

har indset, at uden moral går et folk i stykker. Imperier og firmaer går under, hvis de går i moralsk opløsning, siger erhvervsmanden Laue Traberg Smidt lige ud. Det moderne samfund med dets åndløse forbrugerisme, dets tomme medieflimmer og flirten med nyreligiøsiteten bliver grundigt klædt af i bogen.

Medicinen til det danske folk ligger efter forfatternes mening i en reorganisering af folkekirken. Folkekirken skal have en synode, der med vægt kan udtale sig på kirkens vegne. Tanken om en repræsentativ kirkelig forsamling er som bekendt langt fra ny. Vi møder den allerede i grundloven af 1849. Og i den ene afhandling under bilagsstoffet får vi en gennemgang af kirkeordningsdebatten i de sidste knap 150 år.

Men jo mere jeg læser, jo mere skeptisk bliver jeg over for »Mund-og-mæle«-forfatterne. Er deres løsning ikke – når man skærrer igennem til benet – en omgang nyrationisme iblandet lidt kirkelig aktivisme? Kirken skal gennem en demokratisk proces komme frem til en stillingtagen til en

række dagsaktuelle politiske spørgsmål, som miljø, beskæftigelse, u-landsspørgsmål og indvandrerpolitik. Ligesom oplysningstidens præster med stor energi arbejdede for skole og filantropi, for landbrugets forbedring, for kartoffelavl, for hygiejne og vaccination. Men er de spørgsmål ikke relevante? Bestemt. Akkurat som det var relevante hverdags-sager, kirkens ledere var optaget af på oplysningstiden. Det overordnede spørgsmål er blot: Hvad er kirkens hovedopgave? Er det at få nedsat et kirkeråd, hvor en vis blanding af gejstlige/teologer og lægmænd skal komme med deres uangribelige mening om næsten alt mellem himmel og jord, som de finder relevant?

Giver man sig til at studere Luther, er det slående, hvor aktuel og relevant han er, sammenlignet med »Mund-og-mæle«-tænkerne. Han er engageret optaget af, hvad der kendetegner kirken, og hvad der er dens opgave i samfundet. De reformerte kirkesamfund har ofte bestemmelser om kirkeordninger i deres bekendelsesskrifter. Det gælder for eksempel Confessio Gallicana (1559) og Westminster Confession of Faith (1647). I den sidstnævnte er en synodal kirkeordning fastsat som den rette. Hos Luther vil man ikke finde nogle sådanne forskrifter om den konkrete kirkeordning, og historisk set har lutherdommen opfattet kirkeordningsspørgsmål som en fri sag. Det har tydelig sammen-

hæng med lutherdommens tanker om evangeliets og troens frihed fra ydre forskrifter. Lutherdommens kirkesyn er fremragende formuleret i artikel 7 i Confessio Augustana: »Ligeledes lærer de, at der bestandigt vil forblive en hellig kirke. Kirken er nemlig de helliges forsamling, hvori evangeliet forkyndes rent og sakramenterne forvaltes ret. Og til kirkens sande enhed er det tilstrækkeligt at være enig om evangeliets forkyndelse og sakramenternes forvaltning. Det er ikke nødvendigt, at der overalt er ensartede menneskelige traditioner og riter eller ceremonier ...«

Det afgørende for Luther var, at evangeliet kom til at lyde. Uvidenheden om kristendommen er stor i Danmark i dag. Det er en af årsagerne til, at de nyreligiøse har så stor fremgang. Derfor er efter min mening kirkens hovedopgave at formidle viden om klassisk bibelsk kristendom. Det er folkekirken ikke godt nok forberedt til. Her må kirken forberede sig. Hvis alle, der har ansvar i folkekirkens forskellige sammenhænge, gav topprioritet til kristendomsundervisning i bred forstand, er jeg overbevist om, at folkekirkens relevans vil være stigende – også i en række af de mest konfliktfyldte livsforhold, nutidens mennesker befinder sig i.

»Mund-og-mæle«-tænkerne kan efter min mening ikke bruges til meget. Om kort tid vil de givetvis også være glemte. En intensiv bibel-

undervisning vil derimod kunne få vidtrækkende kirkelige og folkelige konsekvenser.

*Margrete Auken m.fl.:
Kirkens mund og mæle
Forlaget Anis
191 sider – 250 kr.*

Hvem er bedrageren?

Af sognepræst Johs. H. Christensen

Michael Baigent og Richard Leigh: Bedraget med Dødehavsrullerne; på dansk ved Leif Jørgensen; Lindhardt og Ringhof; 287 sider; 288 kr.

I 1947 var en araber ved navn Muhammad Ulven ude og lede efter en bortløben ged i ørkenområdet ved Qumran, der ligger ved Det døde hav, sydøst for Jerusalem. Om han fik sin ged igen, vides ikke, men han gjorde et af århundredets mest fantastiske fund. I en klippehule opdagede han nogle keramikkrugger med sammenrullede håndskrifter: Dødehavsrullerne, som havde ligget gemt i ca. 1900 år.

Historien om håndskrifternes opdagelse og videre skæbne er så spændende og eventyrlig, at man får en fornemmelse af at sidde med manuskriptet til Spielberg's næste Indiana-Jones-film, når man læser de to journalister, Baigent og Leighs bog: »Bedrageriet med Dødehavsrullerne«.

Muhammad Ulven vendte de følgende dage tilbage med et par kammerater og gjorde flere fund i flere og flere huler. Nøjagtigt hvor mange skrifter ligger ved ingen, for noget af materialet forsvandt spor-

løst. Desuden hersker der en vis usikkerhed om, hvad der så skete, men araberne havde mistanke om, at det var værdifuldt materiale, de havde mellem hænderne, og bragte noget af det til den lokale sheik, som sendte dem videre til en kræmmer ved navn Kando, der var medlem af den syrisk-kristne kirke, hvorfor han kontaktede en af kirkens præster, der indberettede fundet til sin overordnede, ærkebiskop Samuel. Den følgende dramatiske udvikling skal ikke refereres her, men efter et begivenhedsforløb så snørklet som en gotisk romans, havnede en del af håndskrifterne i Israel, hvor de i dag er udstillet på et særligt museum. Det øvrige materiale – og det meste – havnede i den jordaniske del af Jerusalem, hvor det blev israelsk krigsbytte, da byen blev erobret under seksdageskrigen i 1967.

Videnskabelig skandale

Inden da var der blevet nedsat et internationalt forskningshold under ledelse af pater de Vaux fra École Biblique, et katolsk center for bibelsk forskning og arkæologi i Jerusalem. Gruppen fik til opgave at sørge for en videnskabelig

udgave af Qumranfundene og begik to katastrofale brølere: Den arbejdede i sneglefart, så langsomt, at man den dag i dag, ca. fyrrer år senere, stadig mangler at udgive en meget stor del af materialet. Desuden har gruppen, der etablerede sig som et lukket logeagtigt broderskab, ikke blot forment alle andre forskere adgang til at kigge med, men oprådt med hæmningsløs arrogance og akademisk hovmod, når andre har ytret sig om indholdet i Dødehavsteksterne eller søgt om tilladelse til at granske manuskripterne. For så vidt er der tale om en evident international videnskabelig skandale, og det er den berettigede og uafviselige hovedanke og det sikre holdpunkt i Baigent og Leighs bog.

Vatikanets komplot

Men forfatterne vil mere end blot gøre indsigelse imod videnskabeligt smøleri og magtmisbrug. De hævder nemlig, at hemmeligholdelsen af så stor en del af materialet skyldes et veritabelt komplot, der skal være anstiftet af Vatikanet på den magtfulde kardinal Ratzingers initiativ. Han er leder af Vatikanets Bibelkommission og af Troselærerkongregationen, som har til opgave at vogte over den katolske kirkes rene lære. At kirken skal have været opsat på at fortie indholdet af skriferullerne, skyldes i følge Baigent og Leigh, at de rummer »eksplosivt« – et af deres yndlingsord – stof, som vil kunne få den katolske tro og lærebygning

til at styrte i grus. Dette synspunkt har de overtaget fra den amerikanske forsker Robert Eisenman.

Med sin utilstedelige langsommelighed er det internationale forsker-team selv årsag til, at beskyldningen om et komplot kan rejses, men samtidig må det anstændigvis betones, at det er en gisning og intet andet. Der leveres trods forfatternes veltalenhed ikke skyggen af et bevis for pression fra Vatikanets side.

Historiens helte

Robert Eisenman er forfatternes helt – eller senere deres Messias, den længe ventede, der skulle afsløre den endelige sandhed. Han har ligesom Jesus sin forløber, sin Johannes Døber, nemlig en engelsk forsker: John Allegro, der oprindelig var medlem af den internationale gruppe. Mens man frejdigt insinuerer, at de katolske forskere ikke blot var styret af deres tro, men også af Vatikanet, og mens man fremstiller de Vaux som en fanatisk munk, der altid var iført munkekutte, selv under udgravninger – skønt et af bogens billeder viset noget andet – så skildres John Allegro som en nøgtern, ædruelig og »objektiv« forsker: Han var nemlig »agnostiker« – hverken troende eller ikke-troende. Men man fortier – bevidst? – at han havde sin baggrund i et metodistisk miljø, som han reagerede imod med indædt aggressivitet.

Allegro gav sig uden aftale med holdkammeraterne til at holde ra-

dioforedrag om Dødehavsrullerne og søgte således at høste videnskabelig og personlig fordel af arbejdet. At hans subjektive og underbyggede tolkninger blev korrigeret og kritiseret af de andre, bliver hos Baigent og Leigh til, at »han blev bagvasket og bragt i miskredit«. Men at Allegro selv bidrog til sin voksende miskredit, indtil han havde gjort sig til grin i samtlige videnskabelige kredse, dét kan dog ikke forties. Han skrev nemlig en bog: »Den hellige svamp«, med den revolutionerende hypotese, at Jesus var en skikkelse, der dukkede frem i disciplenes bevidsthed efter indtagelse af svampe med hallucinogene stoffer. Så var Allegro en færdig mand, en uheldig helt – til Baigent og Leighs sorg og ærgrelse.

Lovens vogtere

Til alt held har de i stedet fundet Robert Eisenman, som stikker dem både en frelsende hånd og blå i øjnene. Mens der hidtil har været bred enighed om, at Qumran-teksternes tilblivelse – ud fra forskellige indicier – skal dateres til det andet og første århundrede f. Kr., så mener Eisenman, at de først er blevet til efter Jesu død. Den sekt, som har holdt til i det øde beliggende Qumran er altså ikke, som man sædvanligvis antager, asketiske og isolerede jødiske dissidenter, men en betydelig og krigerisk del af den allertidligste kristne kirke med Jesu broder Jakob som leder. Denne urkristne

sekt skal med Jesus selv som forbillede strengt og nidkært have insisteret på Moselovens overholdelse. Til støtte for hypotesen citerer forfatterne Jesu ord fra Bjergprædikenen om, at »ikke det mindste bogstav eller en tødel af loven skal forgå«, men undlader – bevidst? – at omtale hans talrige brud på Moselovens sabbats- og fasteregler.

Oprøret

Altså er det i følge Eisenman ikke en jødisk, men en kristen menighed, der har holdt til i Qumran, som man uden videre argumentation lokaliserer som det Damaskus, hvortil Paulus var på vej for at forfølge de kristne, da hans pludselige omvendelse indtraf. Endvidere skal det oprør imod den romerske besættelsesmagt, som kulminerede med Titus' ødelæggelse af Jerusalem i år 70 og endte med en gruppe oprøreres kollektive selvmord i Massada-fæstningen, være udgået fra Qumran-menigheden og er således ikke – som man har ment siden oldtiden – et jødisk oprør, men antændt af kristne, som blot defineres radikalt anderledes, end den kristne kirke og teologi siden har gjort det. For ikke at nævne den jødiske tradition.

Hvem er hvem?

Bemærkelsesværdigt er det blot, at man ikke i Qumran har fundet et eneste tidligt kristent symbol: Ingen kors, ingen fisk eller noget an-

det. Bemærkelsesværdigt er det også, at ingen person i Qumran-skrifterne nævnes ved navn, men ved en slags titel, der åbner frit spillerum for alskens gætterier, eftersom det er uhyre vanskeligt, for ikke at sige umuligt at identificere, hvem der tales om. For eksempel: »Retfærdighedens lærer«, der af Eisenman og hans disciple på lykke og fromme udnævnes til at være Jesus eller eventuelt hans broder Jakob, som i følge »Apostlenes Gerninger« og »Galaterbrevet« var en fremtrædende skikkelse i urmenigheden i Jerusalem. Endvidere optræder »Den onde præst«, der identificeres som den jødiske ypperstepræst Ananias og endelig »Løgneren«, som skal være ingen ringere end Paulus.

Forræderen Paulus

Omkring ham drejer anden del af teorien sig. Paulus skildres nemlig som en forrædder imod den første kristne menigheds anskuelse, der intet guddommeligt så i Jesus. Men Paulus opmytologiserer ham til Guds søn, erstatter loven med troen og giver sig til at missionere blandt hedninger. Baigent og Leigh skammer sig end ikke for at kolportere den antagelse, at Paulus var romersk spion, hvad de begrunder med en vidtløftig og vildt postulerende analyse af nogle passager i »Apostlenes Gerninger«, som i denne sag tillægges fuld, bogstavelig historisk troværdighed, skønt de selv i bogens optakt

har betegnet skriftet som en »picaresk roman«.

Alt dette skal ifølge Eisenman fremgå uimodsigeligt af det uofentliggjorte materiale, der af Baigent og Leigh betegnes som »tekster af virkelig eksplosiv natur«, idet de hævdes at ville bombe kirken tilbage til før Jesu fødsel, hvis de blev alment kendt. Som kamikazepiloten John Allegro sagde: »Når jeg er færdig dér, vil der ikke mere være nogen kirke«.

Forældet bog

Til alt dette er at sige, at den internationale gruppe for et par år siden blev sat fra styret og erstattet af den israelske forsker Emmanuel Tov, der har fået i opdrag at besørge en videnskabelig udgave af samtlige tekster inden 1997. Desuden at et amerikansk universitet, der lå inde med film af hele Qumran-materialet, på et tidspunkt skar igennem alt ævl og kævl om rettigheder og adgang til teksterne og offentliggjorde hele molevitte, hvad Baigent og Leigh anstændighevis burde have forlangt anført i nye udgaver af deres bog, herunder den danske oversættelse. At de desuden burde have indrømmet, at de nu for enhver tilgængelige tekster ikke synes at støtte deres helts teorier, er vel for meget forlangt, for det ville have været ensbetydende med at tilbagekalde bogen.

Problemet Eisenman

Problemet med Robert Eisenman er, at han sidder i problemer til halsen. For eksempel det store problem, at ingen tager ham alvorligt, undtagen Baigent og Leigh, der skamroser ham i panegyriske udgydelser: Han »er kendt videnom, og (hans) troværdighed har skaffet ham plads blandt de mest fremtrædende og indflydelsesrige forskere på dette felt«. Dét er simpelthen løgn!

»Blandt de mest fremstående navne i tidens semitiske forskning finder vi eksempelvis dr. Geza Vermes«, erklærer de. Men »eksempelvis« har den »fremstående« Geza Vermes i »The Times Literary Supplement« den 4. december 1992 leveret en tiltetgørende – eller måske »eksplosiv«? – kritik, ikke blot af Eisenmans synspunkter, men også af hans videnskabelige moral: Efter et ihærdigt lobby-arbejde fik Eisenman den israelske stat overtalt til at foretage en såkaldt »carbon 14-prøve« af nogle af Qumran-manuskripterne på et uafhængigt institut for definitivt at få deres alder fastslået. Undersøgelsen af otte Qumran-manuskripter (samt seks andre) fandt sted på »Institut für Mittelenergiephysik« i Zürich. Resultatet, der blev offentliggjort den 24. juni 1991, godtgjorde, at seks utvivlsomt og to sandsynligvis var fra før-kristen tid; kun ét, som man i forvejen vidste, var sent, kunne stamme fra den tidlige kristne periode. Vermes skriver:

»Disse kendsgerninger synes dog ikke at have vundet Eisenmans bifald«. Han erklærer nemlig »Metoden er stadig i sin vorden, (!) for usikker til at anvende på den slags materiale, vi har foran os«. Som Vermes konkluderer: »Her behøves der ikke yderligere kommentar«.

Et andet problem for Eisenman er det, at han har en retssag hængende over hovedet, hvad der har fået hans medarbejdere til at give en undskyldning for deres sidste fælles publikation. De er nemlig af hele 19 forskere blevet beskyldt for så uvederhæftig brug af kollegers materiale, at man taler om citatfusk og svindel.

Hebraiske konsonanter

Eisenmans tredje alvorlige problem er, at Robert Alter, som er professor i jødisk litteratur på Berkeley-universitetet, for nylig (»London Review of Books« 9. september 1993) har påvist, at hans kundskaber i hebraisk og aramaisk, de to beslægtede sprog Dødehavsrullerne er skrevet på, er katastrofalt mangelfulde.

Hebraisk består af skrifttegn for konsonanterne, vokalerne er underforstået. JHV betyder Gud, med vokaler: JAHVE. Det kræver stor indsigt i sprogets syntaks og grammatik at sætte de rigtige vokaler ind, når man transskriberer, altså omskriver teksten fra hebraiske skrifttegn til latinske bogstaver. Alter dokumenterer med adskillige eksempler, at Eisenmans

transskriptioner, der naturligvis er altafgørende for den korrekte forståelse, er fuldkommen dilettantiske.

Hvem er forfatterne?

Hvordan sagen end vendes og drejes, så kan Eisenman ikke regnes for nogen pålidelig forsker eller noget troværdigt vidne i den sindsoprivende historie om Dødehavsrullerne. Det kan Baigent og Leigh heller ikke. For hvem er de egentlig?

Under sit besøg i Danmark i forbindelse med bogens udgivelse har Baigent selv fortalt, at han har gjort oprør imod en katolsk fars voldsomme dominans, et oprør han nu har rettet imod hele den katolske kirke. Han har åbenbart noget at hævne, hvad der gør hans beskyldning mod de katolske forskere for subjektivitet til en farlig boomerang. Desuden bekender han sig til New Age-troen, der er en religiøs tutti-frutti. Sammen med Leigh og en tredje udgav han for en halv snes år siden en bog, der er lige så langt ude i hampen som Allegros om den hellige svamp: »Det hellige blod og den hellige gral«, en skrøne om at Jesus skal have jordiske efterkommere, antageligt avlet med Maria Magdalene, og at disse blandt andet har gjort sig gældende i europæiske kejser-, konge- og adelslægter, blandt andet familien Montpezat. Smigrende for Prins Henrik, men fri fantasi.

Indiana Jones

Det mærkelige er imidlertid, at Baigents og Leighs bog trods sit tendentiøse sigte og sine mange bommerter er så spændende, så medrivende. Ikke kun fordi den er velskrevet, men fordi den dykker ned i en elementært besættende og enestående historie: Dødehavsrullerne er og bliver et mysterium, som både drager og skræmmer, og historien om deres fremkomst, deres videre skæbne og de forskellige tolkningsforslag er ikke afsluttet, men et fortsat drama, en uopklaret krimi og en pirrende intellektuel gådegætning. Bogen er et fascinerende eksempel på, hvor ophidset og patisk videnskabshistorie kan fortælles, og på hvor vanvittige hypoteser og teorier, der kan afsættes på det internationale marked, hvor den er blevet en veritabel sællert. Offentligheden hungrer åbenbart både efter ren besked, dramatiske opdagelser, celebre afsløringer og tegneseriemystik. Kort sagt efter Indiana Jones! Baigent og Leigh leverer varen, men giver samtidig sten for brød. Muhammad Ulven drog ud for at finde en ged og kom hjem med Dødehavsrullerne. De gav sig i kast med »bedraget med dødehavsrullerne« og blev trukket rundt ved næsen af bedrageren selv: Af Robert Eisenman! Man hører geden bræge!

Sjællands kirkemusikskole – Rapport fra formanden

Af Johannes Johansen

De mennesker, som i kirkens tjeneste skal undervises i sang og musik, og som bor i de fire stifter: Lolland-Falster, Roskilde, København og Helsingør, disse mennesker blev som regel undervist forskellige steder i området, der alle blev styret fra *Løgumkloster*, hvor den under kirkeministeriet etablerede kirkemusikskole ligger. Ja, og så var der jo også den kommunalt støttede skole i Kgs. Lyngby med en ret stor elevtilgang. Tanken om en hovedskole her på øen under ministeriets regi, på lige fod med *Løgumkloster*, modnedes efterhånden hos flere, blandt andet hos undertegnede, men vandt absolut ikke gehør »højere oppe«. Indtil *Torben Rechendorff* kom til. Han gik helhjertet og energisk ind for tanken om, at det østlige Danmark i den henseende burde have »sit eget«, egen hovedskole med bestyrelse, lærerstab og rektor. Og sådan blev det i 1992. Med andre ord: det er ikke ligegyldigt, hvem der sidder på ministertaburetten!

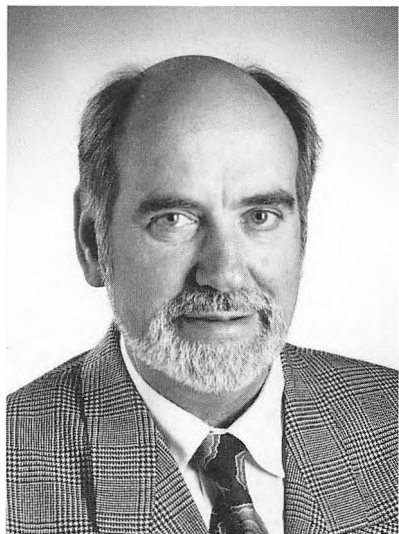
Bestyrelsen skulle naturligvis have så bred en folkekirkelig sammensætning som muligt, så de i

sagen implicerede, også fagligt, kom med ved bordet.

For nuværende består bestyrelsen af følgende: Stiftamtmand Niels Bentsen fra Roskilde (repræsenterende de fire stiftsøvrigheder), docent Hans Ole Thers (Musikkonservatoriets Fællesråd), organist Walther Jensen (Dansk Organist- og Kantor Samfund), organist Poul Krøjgaard (Foreningen af Præliminære Organister), lærer Jørgen Bentzen (Dansk Kirkemusikerforening), sognepræst Inge Lorentzen (Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer), docent Margrete Enevold og gymnasielærer Randi Rode (begge valgt af den øvrige bestyrelse) og biskop Johannes Johansen (Kirkeministeriet).

Ikke på grund af mine faglige kvalifikationer, men antagelig fordi jeg er »kirkeministeriets mand« og af praktiske årsager valgte bestyrelsen undertegnede som formand, og stiftamtmand Bentsen blev valgt til næstformand.

Bestyrelsens første opgave var at finde en egnet erfaren person

Rektor Helge Fl. Pedersen.

som rektor. Blandt flere kvalificerede faldt valget på docent, organist Helge Flemming Pedersen, som i en årrække med stor dygtighed havde ledet Kgs. Lyngby Kirkemusikskole. Vi har ikke fortrudt valget, blandt andet fordi bestyrelsen har haft et fortrinligt samarbejde med »den nye mand«, som stod over for et næsten overvældende arbejde, at få den nye skole op at stå!

Den næste opgave var at finde et passende sted til hovedskolen. Vi var langt fra enige! Vi sigtede i første omgang på hovedstadsområdet af flere gode årsager, syntes et fler-

tal, men vi blev hurtigt og grundtigt belært om, at folk fra de øvrige egne var stærkt imod tanken, igen af gode årsager. Rektor udfoldede stor flid med at finde »stedet«. Der blev blandt andet aflagt besøg i Jyderup, Skt. Lukas Stiftelsen, Haslev. Det sidste sted syntes en overgang velegnet; her var jo i forvejen et mangestrengt skolemiljø, men det alvorlige forsøg strandede på manglen af egnede lokaler i byen. I år »landede« vi så i *Roskilde*: Alle Helgensgade nr. 8 blev købt på kirkeministeriets vegne for 2,6 millioner. Roskilde er trafikalt centralt beliggende, har et frodigt musikliv, og bygningen skønnedes udmærket egnet, men står nu over for en omfattende udgiftskrævende renovering. Og vi har uendeligt få økonomiske rammer at bevæge os i, så det hele må ske etapevist, selv om det til sin tid nok kan give gener for den daglige undervisning. Til indkøb af bygningen skillingede Roskilde og Helsingør stiftsøvrigheder sammen og gav os et favorabelt lån. Det skal de ikke have utak for!

Jeg føler trang til især at takke tre personer for en splendid indsats i den vanskelige indkørfase: Stiftamtmand Bentsen, rektor og vores sekretær amanuensis Laila Frydshou.

Vi regner med at fejre åbningen ved en lille fest ved nytårstide.

Ikke alene med skylden

Af sognepræst Henrik Jul Petersen

»Problemet er, at kirken jo idag står så svagt med sit evangelium, så det danske folk står forladt og alene med sin skyld.« Det er et citat fra søndag morgen i oktober 1993 om skyld og synd af en af præsterne ved Vestre fængsel. Hvad vil det sige at stå så alene med sin skyld? Det betyder, at man ikke har fantasi til at vide, hvor man skal gå hen for at tale om alt det, der tynger af selvfor-skyldte fortrædeligheder. Det skaber ensomhed og fortvivlelse. Budskabet om Jesus Kristus er netop er ord om, at vi ikke er alene med alt det i vort liv, der tynger og plager. Derfor har vi kirken, hvor vi samles for at høre det liv-givende ord om Jesu Kristi død og opstandelses betydning for ethvert menneske. Det betyder virkelig for ethvert menneske uanset religion, sprog, kultur, køn, alder eller hvad der nu kan skille folk fra hinanden. Det gælder om at bryde alle de grænser, der er mennesker imellem. Derfor mission. Derfor skal kirken og de som har hørt budskabet, bringe ordet om syndernes forladelse videre til alle mennesker. I Danmark tager missions-selskaberne sig af det rent organisatoriske med at skaffe penge

og mennesker. Men uden menig-heder, som ser det som sin opgave at bringe budskabet om Jesus kri-stus til mennesker bliver det hele uden resultat. Der skal være en nær forbindelse mellem De folke-kirkelige menigheder og missions-selskaberne. Denne forbindelse knyttes blandt andet ved de stifts-udvalg som findes i hvert af Dan-marks ti stifter. Stiftsudvalgets arbejde i Helsingør Stift arbejder på at knytte denne forbindelse ved sit årlige stiftsstævne. Stiftsstævnet for 1992 afholdtes søndag den 25. oktober i Hendriksholm Kirke, Rødovre. Stævnet begyndte med en gudstjeneste, som blev ledet af biskop Johannes Johansen med prædiketemaet: »Mig er givet al magt ...«. Efter kaffe/te-pausen talte sognepræst Jakob Rönnow, Vangede, over emnet »Mission er kedeligt – indtil man ved, hvad det er«. Et levende og inspirerende foredrag for både børn og voksne. Der var ellers intet specielt børne-program, som stiftsudvalget for-øvrigt mener, der bør være. Stifts-stævnet havde samlet flere end i de foregående år, ca. 100 personer. Ideen med at lade stiftsstævnet af-holde på skift i stiftets kirker er nok en god idé. Det passer også

godt til målsætningen for stiftsstævnet ved at skulle stimulere interessen og vække ansvar for Folkekirkens forpligtelse til Ydre Mission. Der skal lyde en tak til biskop Johannes Johansen, som bærer stiftsstævnerne op ved at afholde missionsgudstjenesterne. Det skaber en god kontinuitet, at stiftets biskop er det »faste led«, når stedet for afholdelsen af stævnerne skifter.

Stiftsstævnet i 1993 afholdtes i Udlejre Kirke, Ølstykke, hvor Hanne og David Okwere, Dialogcenteret og Christian Morimato Hermansen, DMS vil tale om at være voluntør i henholdsvis Thailand og Japan. Biskoppens prædike tema vil være: »Jeg er vejen, sandheden og livet« (Johs. 14,6). Der sendtes foldere om stævnedagen til samtlige præster, menighedsrådsformænd og kredsledere i stiftet. Biskoppen oplyste om stævnet på landemødet i oktober. Der vil blive annonceret i Kristeligt Dagblad.

På stiftsudvalgsmødet i november 1992 fortalte landssekretær i FDF/FPF Torsten Dyngby om FDF/FPF's YM-arbejde og de forskellige 2-årsprojekter og især projektet i 1991-93: Vamos Brazil. Det er en lidt anden måde at drive ydre mission på end missionselskabernes, da FDF/FPF lægger sit

arbejde på et sted i verden i 2 år og derefter de næste 2 år et andet sted. Herved er det lettere at holde børnenes opmærksomhed fanget på ydre mission i de lokale kredse.

Der har været flere vellykkede møder mellem udvalget og stiftsudvalget for mellemkirkelige forhold, hvor de to udvalgs karakter og opgaver er blevet gjort synlige for hinanden. Udvalgene (Ydre Mission og Mellemkirkeligt Arbejde) gik sammen om et fælles stævne i Lindehøj Kirke, Herlev den 18. april 1993. Selve stævnet var afslutningen på en uges ophold for 6 kirkeledere fra Estland, som var blevet indkvarteret privat. Samarbejdet vil fortsætte i 1994.

Stiftsudvalget ønsker og arbejder på at få oprettet provstikomitéer i flere provstier end det ene, der er i Hillerød. Hillerød provstikomité støtter et projekt i forbindelse med en sundhedsklinik i Bohong i Den centralafrikanske Republik via Sudanmissionen.

I den kommende sæson har stiftsudvalget taget initiativ til at få etableret en vandrende udstilling om ydre mission sammen med missionselskabernes.

Der er efter menighedsrådsvalget i november 1992 sket en stor udskiftning af udvalgets medlemmer.

I arbejdstøjet

Af provst Lis Rechendorff

Sidste års beretning fra Helsingør Stifts undervisningsudvalg var lidt af en stiltfærdig klagesang om manglende tilslutning og dato-sammenfald.

Ved at gribe om nælden er de praktiske problemer ryddet af vejen, og der er oprettet en dato-central på bispekontoret, hvor de vidt forskellige initiativer til kurser og møder kan indtelefoneres, så man ikke behøver at snuble over hinanden. Ude i landskabet er vi glade for, at de venlige damer dér vil have den ekstra ulempe – det skal I bare vide!

I foråret 1993 inviterede Religionspædagogisk Center og Ungdomsbyens kirkeprojekt med hjemsted i Statens pædagogiske Forsøgscenter til, hvad de kaldte et udredningsmøde vedrørende det kirkelige pædagogiske arbejde på Sjælland. Vi opdagede hinanden og kunne glæde os over mangfoldigheden på markedet og drøftede muligheder for at samarbejde og inspirere hinanden og naturligvis også undgå at komme ind i parallelforløb, hvor samme tema bliver sat under lup på næsten samme tid og med få kilometers afstand.

Al kirkelig undervisning har fået en partner med oprettelsen af

Folkekirkens pædagogiske Institut i Løgumkloster. Velkommen til dem og tillykke til os alle!

Den energiske rektor Jens Kristian Krarup ses allerede i landskabet, på vej for at få kontakterne stablet på benene. Med repræsentanter fra de fleste stifter har der været en drøftelse af oprettelse og placering af Stiftscentraler for kirkelig undervisning. Som en udløber af det, føres der samtaler med Københavns og Roskilde stifter om mulighederne for at oprette en stiftscentral med en hel- eller deltidssansat præst som kontaktskaber og konsulent, så præsterne og andre undervisere dér kan finde vejledning og se nye udgivelser, før man kaster sig ud i egen anskaffelse af bøger og andet materiale, som eventuelt ikke kan bruges i den enkeltes lokale sammenhæng. Endnu er denne sag ikke nået til affyringsrampen.

Undervisningsudvalget har allerede gjort brug af den undervisning, som det nye institut kan tilbyde, idet vi sammen har planlagt kursusdage i hver sin ende af stiftet om konfirmander og konfirmandundervisning. Det kan få mig til at minde om, at der er udsendt et årsbrev til præster og menighedsråd

som en appetitvækker og en indkodning af datoer i egen kalender.

Her er det vel legitimt at nævne eget held eller succes eller plet-skud? I marts afholdt undervisningsudvalget en inspirationsaften om børne- og familiegudstjenester. Folk meldte til i sidste øjeblik, så det var bare at tage imod de godt hundrede i Nærum kirkes sognegård. De to gæsteinspiratorer Helle Krogh Madsen, leder af Københavns skoletjeneste og pædagogisk konsulent i Menighedernes Daginstitutioner Birgit Boel-

skov, måtte ligesom værtsstedet lægge den planlagte stil om. Det blev klaret til et flot gammeldags UG!

Der blæser forårsvinde for kirken undervisning for både små og store. Det er godt at fornemme de mange indfaldsvinkler, så vi kan tilgodese den stigende trang til at få en fyldigere viden om kristendommen. Og som i sidste års stiftsbog vil jeg også denne gang afslutte med opfordringen: kom endelig med ideer.

Små kirker – store supermarkeder

Stiftsudvalget for mellemkirkeligt arbejde

Af generalsekretær Birthe Willumsen

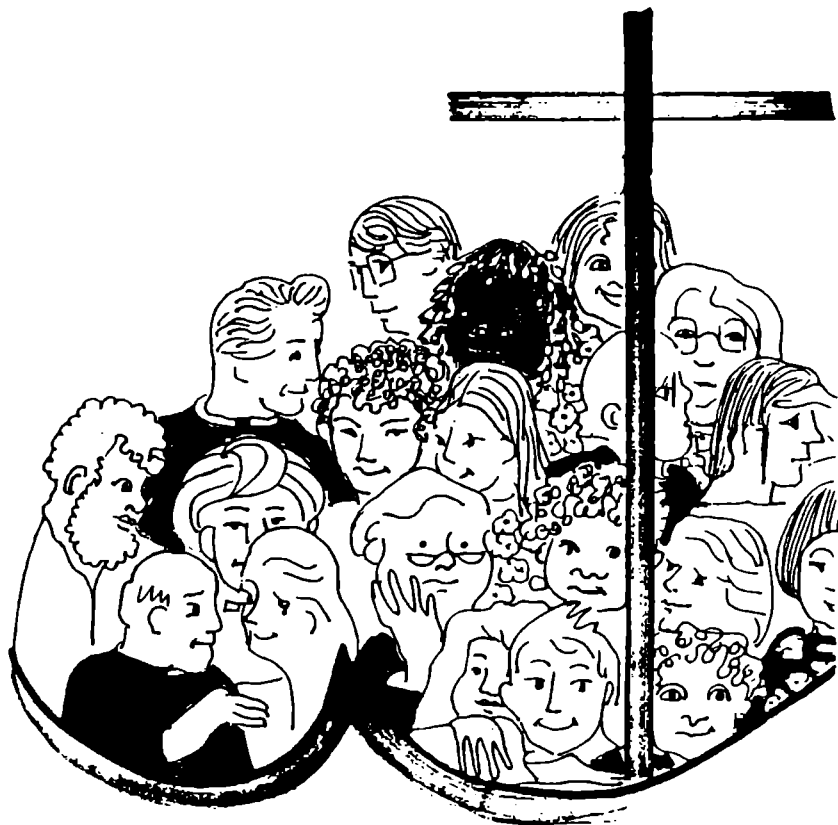
Titlen til årets artikel har jeg fra en student fra Ghana. Han var vores gæst på et festligt arrangement i Lindehøj kirke den 18. april 1993. Han studerer i indeværende år på den internationale højskole i Helsingør, og vi havde indbudt ham til at deltage i den afsluttende del af en uges samvær med gæster fra Estland. Da han skulle tale og bringe en hilsen fra sin kirke i Ghana, sagde han, at i hans land byggede man store kirker. Hans erfaring fra et år i Danmark var, at vi – ikke mindst i Helsingør Stift – bygger mange nye kirker, men vi bygger dem små, mens supermarkederne bygges store. Han syntes, vi skulle gøre det omvendt.

Som nævnt var dagen i Lindehøj kirke afslutning på en uges besøg fra Estland. I samarbejde med stiftets Ydre Missions Udvalg havde vi indbudt 6 gæster fra Estland til at bo to ad gangen hos to forskellige danske familier. Gæsterne fik derigennem et indtryk af dansk hverdagsliv og af dansk menighedsliv, idet de deltog i flere forskellige arrangementer i sognene. Om søndagen før deres hjemrejse, havde vi en meget festlig højmesse

i Lindehøj, hvor gæsterne bragte hilsen og sang for os, og den estiske præst deltog i gennemførelsen af gudstjenesten. Efter gudstjenesten spiste vi frokost og hyggede os sammen om eftermiddagen, gæsterne, deres værtsfolk, gæster fra andre sogne og fra Lindehøj menighed. Vi havde ønsket os gæster fra den tredje verden også eventuelt via missionsselskaberne, men det lykkedes desværre ikke, bortset altså fra studenten fra Ghana. – Nu for tiden arbejder vi med et tilsvarende arrangement i foråret 1994, gerne denne gang med gæster fra Letland.

Desværre lykkedes det ikke at samle deltagere nok til at gennemføre den planlagte rejse til Lutherbyerne samt Berlin og Prag. Vi håber, at rejsen vil blive gennemført på et senere tidspunkt.

Vi har i udvalget ønske om at involvere unge mennesker i arbejdet. En god mulighed viste sig, da der kom indbydelse til fælleskirkelig ungdomsuge i Rostock. Deltagere skulle være mellem 18 og 25 år, og vi valgte – for ikke at sende bekendtes bekendte – at annoncere efter en deltager i bladet *Søndags-*

avisen. Det førte til, at to søstre på 19 og 20 år kom af sted, således at de selv betalte halvdelen af udgifterne. Vi havde stor fornøjelse af at have de to unge på besøg i udvalget efter deres Rostock-tur. De underholdt levende om oplevelserne og er villige til at fortælle rundt i sognene. Vi glæder os over denne kontakt, som kommer fra en del af stiftet, der ellers sjældent reflekterer på vore indbydelse.

Mange har iøvrigt i årets løb

søgt og fået tilskud til mellemkirkelige arrangementer. Vi takker menighedsrådene, fordi de gennem deres tilskud har gjort det muligt for os at yde disse tilskud. Det er vores erklærede hensigt at støtte lokale initiativer, som kan fremme mellemkirkelig og økumenisk forståelse. Vi har i efteråret vedtaget og udsendt til menighedsrådene retningslinier for tilskud af denne pulje. Vi opfordrer til, at man studerer dette papir, og

følger opfordringen til at tage initiativer.

Loven, som i 1989 vedtoges omkring rammerne for mellemkirkeligt arbejde i Danmark, er i efteråret 1993 til fornyet behandling i folketinget. Den ventes at blive vedtaget med samme tekst som forslaget fra 1989. Derfor forberedes valget til nye mellemkirkelige stiftsudvalg og til et nyt Mellemkirkeligt Råd i skrivende stund (oktober 1993). Vi planlægger at udsende en avis til alle stiftets menigheder. Den skal oplyse om arbejdet og inspirere til opstilling af kandidatlistor til valg først i

det nye år. Endvidere forberedes tre orienteringsmøder på forskellige steder i stiftet. Når Stiftsbogen udkommer, er denne proces sikkert langt fremme og et nyt udvalg muligvis valgt. Vi siger derfor tak for interesse og opslutning til arrangementer i den første arbejdsperiode, hvor alting skulle igangsættes. Det har været inspirerende og spændende at arbejde med emner, der bringer os i kontakt med andre kirkesamfund og andre landes kirker. Vi siger menighedsrådene tak for medarbejderskab og ønsker et nyt udvalg god vind i sejlene.

Truslen mod Folkekirken

Af Johs. H. Christensen

For tiden diskuteres Folkekirken, både dens rummelighed, dens indhold og dens organisation. De organisatoriske rammer fastlægges gennem lovgivning i Folketinget og administreres af Kirkeministeriet. Gennem de seneste år har en klar tendens henimod øget central styring, altså statskirke, gjort sig gældende, samtidig med at man selvmodsigende har talt om øget frihed og større selvforvaltning i de enkelte sogne. For få måneder siden udsendte ministeriet et udkast til en gennemgribende revision af lov om menighedsråd samt bemærkninger til udkastet. Kirkeministeren har talt om menighedsrådenes »myndiggørelse« og udkastet taler i næsten populistiske vendinger om større åbenhed, men fremmer i virkeligheden bureaukrati og formynderi.

Hastværk er lastværk!

Men det ser man stort på i Kirkeministeriet. For i følge kirkeministerens oplysning i Kristeligt Dagblad den 9. september i år har ministeriet »igennem nogle måneder arbejdet med udkast til en ny lov om menighedsråd«. I foråret var »tankerne om ændringer endnu kun skitseret«. Det udkast, som nu foreligger og har været til høring, er altså ikke alene hastværk, men også strikket sammen i fe-

rien. Resultatet er blevet derefter. Sjældent har man set noget så sjusket, uigennemtænkt og forvrøvet.

At ministeriets højeste embedsmænd som må formodes at stå bag udkastet, ikke aner, hvad Folkekirken er – efter sin tradition, sin praksis og sin bekendelse, dét er beklageligt, men det er katastrofalt, at man heller ikke evner at tænke og formulere sig med juridisk klarhed.

Hvem styrer hvad?

Et eksempel: Den første sætning i udkastets paragraf 1 lyder: »Sognets eller kirkedistriktets anliggender styres af menighedsrådet«. Formuleringen er et ordret citat fra Lovbekendtgørelse om kommunernes styrelse, hvor det i paragraf 2 hedder: »Kommunernes anliggender styres af kommunalbestyrelser«. Man har altså i den våde sommer end ikke gidet ulejlige sig med at overveje, om der eventuelt skulle være forskel på Folkekirken og kommunerne, på menighedsråd og byråd.

Bemærk endvidere ordet »styres«! Karakteristisk for hele projektet er det, at regereri, tvang og bureaukrati forøges voldsomt.

Hertil kommer, at såvel ordet som funktionen: At styre – er fremmed for den folkekirkelige sædvane. Menighedsrådet har til opgave at støtte og tage vare på: At støtte præsten i hans arbejde, at støtte de ansatte ved kirken, at støtte det kirkelige liv i et sogn ved at »byde gode vilkår for den kristne menighed«, og at tage vare på kirkebygningen og dens inventar og de mange særlige traditioner, der findes af lokal art.

Bemærk dernæst glosen »anliggender«. Til trods for at begrebsafklaring og sproglig entydighed hører til en jurists væsentligste forpligtelser, er det umuligt at få oplyst, hvad »anliggender« dækker. Udkastet præciserer det ikke, og bemærkningerne end ikke kommenterer det! Hvilket medfører, at betydningen af et afgørende ord i lovudkastets paragraf 1 ligger hen i tåge.

Mon ikke man kan sige, at et sognets »anliggender« er evangeliets forkyndelse. Men den »styres« aldeles ikke af menighedsrådet, ligesom sognets eventuelle missions- eller forsamlingshus heller ikke rager menighedsrådet en døjt. Det samme gælder eventuelle studie- og bibelkredse og forskellige former for møde- og undervisningsaktivitet. Altså *styres* sognets *anliggender ikke* af menighedsrådet, uanset hvad ferierende kirkeministerielle jurister måtte påstå. Medmindre man har en helt speciel og kryptisk definition af »anliggender«. Men så bør man oplyse den.

I sig selv er det foruroligende, at Folkekirken skal defineres af jurister, og da især, når de ikke har begreb skabt om indholdet af de ord, de bruger!

Stemmeprocenter

I Kirkeministeriet opererer man med et så primitivt begreb om både kirke og demokrati, at man ikke interesserer sig for andet end regereri og afstemninger. Således indledes bemærkningerne til udkastet med et udsagn om, at stemmeprocenten på 16,87 ved menighedsrådsvalget i 1992 »aktualiserer spørgsmålet om en gennemgribende revision af menighedsrådsloven«.

Der afholdtes afstemningsvalg 346 steder ud af i alt 2199 mulige, altså ca. 15%. Alle andre steder – ca. 85% – havde man forhandlet, drøftet og *samtalt* sig frem til en sammensætning af rådet for de næste fire år. Bortset fra at skatteyderne herved blev sparet for en klækkelig udgift, må det vel siges at være fornemt, at kirkeligt engagerede mennesker i så mange sogne kan snakke sig til rette og dermed bekræfte Hal Kochs ord om, at demokrati i ideel forstand er samtale, og at afstemningen er samtalens ophør eller fallit.

Men sådan ser hverken den tidligere eller den nuværende minister eller deres embedsmænd på sagen. Med en lav, men normal valgdeltagelse i ca. 15% af sognene som påskud, skal hele loven partout laves om! I ministeriet er af-

stemninger, ligegyldigt om hvad, det eneste tilfredsstillende, for afstemningen er alt, hvad man i sin indskrænkethed kan forbinde med demokrati. Heraf følger bl.a., at hvor et flertal kujonerer et mindretal, dér har vi demokratiets vel-signelse. Synspunktet er perverst i enhver henseende, især kirkeligt, men det *styrer* ikke desto mindre tankegangen i lovudkastet.

Faktisk kan man udmærket være flittig kirkegænger og engageret i kristendommen uden at interessere sig for menighedsrådet, så længe dets medlemmer passer deres arbejde og skaber ordentlige rammer for menigheden i sognet. Men det kirkelige liv i dets mangfoldige former aner man ikke en pind om i ministeriet, hvor man næst efter regereriet, bureaukratiet og afstemningerne er optaget af *pengene*.

Pas på pengene

Tilskyndelsen til at interessere sig for menighedsrådets arbejde er i følge udkastet ikke tro på Gud, men overtro på Mammon. Udtrykkeligt fremhæves det, at Folkekirkens medlemmer, der konsekvent tituleres *vælgerne* – det med afstemningerne! – skal motiveres og aktiveres, ikke fordi kristen tro og næstekærlighed er det eneste saliggørende, men fordi »menighedsrådene administrerer store skattemidler«. Derfor er det vigtigt med »et åbent samspil mellem vælgerne og de folkevalgte«, ikke

for at byde den kristne menighed gode kår!

Men det såkaldt »åbne samspil mellem vælgerne og de folkevalgte« er præcis på det økonomiske område en tvivlsom affære, efter som det enkelte menighedsråds økonomiske dispositioner normalt vil have virkninger for et langt større antal vælgere (nemlig kommunens) end den gruppe vælgere, som menighedsrådet er folkevalgt for. Det »politiske« ansvar bliver følgelig diffust, og rådene vil kunne forlyste sig med kirkeskattens midler som børn i en slikbutik! Man behøver ikke noget indgående kendskab til den administrative praksis i Folkekirken for at opdage, at sløseriet med de kirkelige penge jævnlig er groft og stridende imod den retsbevidsthed, som gælder for omgang med offentlige midler. Men noget sådant interesserer ikke ministeriets jurister, som tværtimod er svært forhippet på en yderligere forøgelse af det kirkelige omkostningsniveau.

Endelig er det en limpind, man vil have *vælgerne* til at hoppe på, eftersom det kun er det såkaldte »rådighedsbeløb«, menighedsrådet frit kan administrere, og rådighedsbeløbet er i lidt større sogne på ca. 100.000 kr. Resten af udgifterne er lovbundne, bl.a. i kraft af et utal af ministerielle bekendtgørelser! Til gengæld har menighedsrådet, det må medgives, den mulighed ved hjælp af rådighedsbeløbet at oprette et alternativt prædi-

keembede, der i modsætning til præstens ikke er forpligtet på kirkenes bekendelse. Herved forvandles rådet umærkeligt fra et administrativt organ til en missionerende klike i stil med menighedssamfundene ved de ældre kirkefondskirker. Er det det, der er meningen, må man spørge ministeriets jurister, eller er deres historiske hukommelse og teologiske indsigt så begrænset, at problemer af den art slet ikke kommer inden for deres horisont?

Hermed er vi fremme ved den afgørende svaghed og det mest uhyrlige hykleri i udkastet: Under dække af smukke talemåder som demokrati, åbenhed, kompetence og myndiggørelse foregøgler man folk, at de kan få indflydelse og medbestemmelse, men tro nej! Hvad ministeriet giver med den ene hånd, tager det straks tilbage med den anden. For bortset fra rådighedsbeløbet begrænses menighedsrådenes handlefrihed og kompetence øjeblikkeligt af et uigennemtrængeligt morads af ministerielle bestemmelser, undtagelser, bekendtgørelser og paragraffer. Nøjagtig som i den gamle Sovjetunion, hvor sovjetterne (læs: Sognene) i den herskende retorik var forbilleder på frihed og demokrati, men i virkeligheden underlagt jernhård central (læs: ministeriel) styring og tvang.

Tvang, udgifter og regler

Det er værd at bemærke, at den forrige minister var medlem af en

liberal regering, men indførte tvang på en række områder, hvor der før var frihed. Han var desuden medlem af en regering, der havde besparelser som et hovedansvar, men indførte en række stærkt udgiftskrævende ordninger, og han var endelig medlem af en regering, der havde »regelsanering« som en mærkesag. Alligevel voksede samlingen »Retsregler for menighedsråd« i hans regeringstid med næsten 300 sider, så der nu er tale om et værk på knapt 1000 sider.

Den nuværende minister trasker troligt videre i det således afstukne spor. Med en forstillelse, grænsede til det løgnagtige, betones det i bemærkningerne, at lovforslaget »medfører ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for stat eller kommuner«. Nej, men det gør det i høj grad for skatteyderne, i dette tilfælde Folkekirkens medlemmer. Således indføres der kompensation for tabt arbejdsfortjeneste for at sidde i menighedsråd. Hvor deltagelse i rådsarbejde tidligere måtte formodes at udspringe af kærlighed til Folkekirken og nidkærhed for evangeliet, så skal det nu gøres til en lukrativ forretning, og ingen har den fjerneste anelse om, hvor astronomiske summer disse kompensationer kan tårne sig op til. I bemærkningerne anføres det – næsten grådskvalt – at »nogle medlemmer af økonomiske grunde undlader at deltage i menighedsrådets arbejde«. Som om noget alvorligt

og retsindigt menneske nogen sinde har holdt sig ude af et menighedsråd af økonomiske årsager! Desuden: Hvordan og af hvem defineres »tabt arbejdsfortjeneste«?

Kursus-dillen

Men ikke nok med det! Den graserende kursus-dille har også inficeret udkastet. I bemærkningerne erklæres det således: »Menighedsrådsmedlemmerne bør ligesom andre i dagens samfund have adgang til uddannelse«. Bortset fra at hykleriet i sætningen er kvalmende, eftersom der er masser – især unge – mennesker, der ikke har adgang til uddannelse i »dagens samfund« – bl.a. på grund af adgangsbe-grænsning og mangel på praktikpladser, så er sætningen også udtryk for nedladenhed og mistro til den jævne dansker: Som om man skal uddannes for at sidde i et menighedsråd! Skal der kræves studentereksamen eller hvad?

Dyrt skal det i hvert fald være, for udkastets paragraf 29 stk. 2 og 3 erklærer bramfrit: »Udgifter til menighedsrådsmedlemmers deltagelse i kurser m.v., der må anses for betydning for udøvelsen af hvervet som menighedsrådsmedlem, kan afholdes af kirkekassen. Der kan endvidere ydes erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i sådanne kurser m.v.«

For det første: »Kurser m.v., der må anses af betydning for udøvelsen af hvervet« – »anses« af hvem? Det pågældende medlem selv? Formanden? Flertallet? Prov-

sten? Biskoppen? Og ud fra hvilke retningslinier? Herom er både udkast og bemærkninger tavse.

For det andet: »Kurser m.v.«! Hvad i alverden er det? Udgiften til deltagelse i menighedsrådsforeningens årsmøde og kurser er i forvejen dækket, hvorfor bemærkningerne konstaterer, at her er der tale om »lovfæstelse af den hidtidige praksis«, hvorfor det så skulle være nødvendigt! »Kurser m.v.« kan jo være hvad som helst, selvom bemærkningerne udlægger »m.v.« som »f.eks. årsmøder«. Men hvilke? Santalmissionens, DKUs, Tidhvervs Sommermøde? Indremissions? Hvad som helst kan jo komme ind under »kurser m.v.« og »anses af betydning for udøvelsen af hvervet«.

Det fremgår af udkastet og bemærkningerne, at ingen har gjort sig den ulejlighed at regne på, hvad sådanne ordninger vil koste Folkekirkens medlemmer – eller *vælgerne*. Men det bliver en beko-stelig affære, og hvor skal midlerne komme fra?

Fra skatteyderne!

Bortset fra at menighedsrådene med sådanne ordninger vil tiltrække yderligere en sværm af havarerede kommunalpolitikere og kursus-narkomaner! Menighedsrådenes opgaver taget i betragtning bør de naturligvis især bestå af mennesker, hvis engagement i kirke og kristendom er så seriøst, at de gerne påtager sig arbejdet – som en slags offentligt ombud eller opfattet som en privilegeret op-

gave, de går ind til – uden uddannelse, »kurser m.v.« eller klækkelige summer i »tabt arbejdsfortjeneste«. Sådanne mennesker interesserer bare ikke juristerne, de kender dem slet ikke og kan ikke forestille sig dem, men kræmmersjæle, dem kender de og dem appellerer de til!

Oveni dekretes det, at møderne skal annonceres i pressen. Det betyder dels, at man for Folkekirkens midler begynder at føre, om ikke pressepolitik, så dog at yde pressestøtte, bl.a. til underlødige lokalsprøjter, dels at det enkelte menighedsråds udgifter igen øges betragteligt. Antager man, at hvert menighedsråd i snit afholder seks møder om året, og at en annonce koster 1500 kr., så pålægges der hvert af landets ca. 2200 råd en ekstraudgift på ni tusinde kr.!

Åbne møder

Også tendensen i retning af tvangsforanstaltninger forstærkes. Således forlanger udkastet, at menighedsrådenes møder skal være åbne. Hidtil har man frit kunnet beslutte sig for åbne eller lukkede møder. Begge former har fordele og ulemper. Men da loven går ind for åbenhed, skal møderne altså holdes med dørene på vid gab. Tvang i stedet for frihed! Men udkastets ord om åbenhed viser sig som ren kosmetik. For med åbne møder øges automatisk antallet af handler i porten og den almindelige korridorpolitik. Hvad udkastet udmærket ved, for der hjemles

samtidig rådene mulighed for at nedsætte udvalg, hvis møder ikke er åbne. Her kan der altså besluttes hvad som helst uden det så lovpriste »samspil mellem vælger og folkevalgte«.

Den siddende minister har brugt vendingen »menighedsrådets myndiggørelse«. Bortset fra, at intet andet end Guds ord kan eller bør have *myndighed i kirken*, må man spørge: Hvorfor ikke bemyndige rådene til selv at træffe afgørelse om åbne eller lukkede møder? I bemærkningerne siges det med rene ord, at »menighedsrådet eller udvalgene ikke har mulighed for at beslutte, at udvalgsmøder skal være offentlige«. Hul i hovedet: Det *påbydes* menighedsrådet at holde offentlige møder, men det *forbydes* menighedsrådet at holde åbne udvalgsmøder! Og hvorfor besværliggøre forretningsgangen ved at *befale* rådene at fastlægge mødedatoer et helt år ud i fremtiden? Hvorfor befale de udgiftskrævende annonceringer? Det bør ikke undre nogen, om den meningsløse og uansvarlige omgang med kirkeskattens midler på et tidspunkt udløser en pludselig, knusende lavine af masseudmeldelser af Folkekirken. Hvis det er det, ministeren og hans embedsmænd er ude på, burde de anstændigvis sige det rent ud.

Præstens stemmeret

Udkastet fratager desuden præsterne, der forlods er medlemmer af menighedsrådene, deres stem-

meret. Personligt er jeg ligeglad med, om jeg har stemmeret i rådet eller ej. Har jeg det ikke, er jeg heller ikke medansvarlig for tåbelige beslutninger. Men jeg er ikke ligeglad med begrundelsen for bestemmelsen, som er den, at præster i et menighedsråd kan »forykke det flertal i rådet, der er fremgået af valget«. Hertil er nemlig at sige, at også præsterne er folkevalgte, i hvert fald indirekte, da det normalt er menighedsrådet selv, der har indstillet dem. Hvem der derimod ikke er folkevalgte, det er embedsmændene, administratorerne og bureaukraterne i ministeriet.

Jeg er heller ikke ligeglad med, at man fratager en befolkningsgruppe rettigheder for i stedet at påtvinge den pligter. Samtidig med at præsten fratages sin stemmeret, pålægges det ham som en udtrykkelig *pligt* at deltage i rådets møder. Man føler sig i det gamle Østtyskland. En fornemmelse, der bestyrkes af den omstændighed, at man nødsages til at fravige det i dansk retspleje almindelige princip, som ledende (kirke)politikere da også har indskærpet i forbindelse med Sct. Andreas-sagen, nemlig at har man valgtret til et demokratisk organ, så er man også valgbar. Men det er vel en absurd forestilling, at man som præst skulle kunne lade sig *vælge* ind i sit eget menighedsråd – eller nabosognets. Altså har man valgtret uden at være valgbar, med mindre ministeriet vil være så konsekvent

også at berøve præsterne stemmeretten ved valgene. Begge muligheder: Bortfald af valgbarhed, men bibeholdelse af stemmeret eller bortfald af begge dele, er i soleklar strid med hævdvundne danske retsprincipper – hvis ikke med Grundloven.

Endelig er det vel uden betydning, at præsten som den eneste kan drages lære- og forkyndelsesmæssigt til ansvar, da han/hun gennem sit præsteløfte er forpligtet på kirkens grundlag og bekendelse, hvad menighedsrådsmedlemmer ikke er. De kan – hvad vi for nylig har fået demonstreret soleklart i Sct. Andreas-sagen – åbenlyst bekende sig til en helt anden religion end kristendommen og alligevel *styre* sognets *anliggender*. Deres højtidelige løfte om »troskab mod den danske evangelisk-lutherske folkekirke, så den kan byde gode vilkår for den kristne menigheds liv og vækst« er jo ikke det papir værd, det er skrevet på, da det er en ren og skær tautologi: Ethvert medlem vil jo til hver en tid kunne hævde, at just hans/hendes holdning ligegyldigt hvilken – er udtryk for »troskab mod den danske ...« osv. På den baggrund var det vel ikke urimeligt, at man sikrede præsten bare den minimale indflydelse, som en stemme i rådet giver.

Medlemskab

Tilmed forlanges det nu, hvad der aldrig før har været lovfæstet, men altid en selvfølge, nemlig at præ-

sten ene af alle – bortset fra Dronningen – skal være medlem af Folkekirken. Kongeligt selskab, men samtidig en slavebinding, eftersom det samme ikke forlanges af andre ansatte i Folkekirken: Organisten kan være muslim, kordegnen buddhist, kirketjeneren høre til »Vandre mod lyset«, korsangerne »moonies« og kirkeværgen scientolog. Og i ministeriet regeres kirken bl.a. af papister og udenfor kirken stående. Det kan man kalde Folkekirkens indre marked! Ganske vist findes der en paragraf i lov om medlemskab af Folkekirken, der siger, at medlemskabet fortabes ved tilslutning til et andet trossamfund, men hvad lovgiveren har ment med betegnelsen »trossamfund«, kan – som sædvanligt – ingen give klar besked om.

Det foreliggende udkast til forslag til lov om menighedsråd samt bemærkningerne er totalitært og bureaukratisk og dermed fremmed for Folkekirkens indhold, tradition og hverdag. Under dække af demokratisk sindelag fremmer det de statskirkelige tendenser, som har aftegnet sig stadig tydeligere i en del af de seneste års lovgivning og hos Kirkeministeriets nye departementschef Preben Espersen, hvis synspunkter kendes fra talrige artikler og et par bøger, bl.a. om »Folkekirkens styrelse« (!) fra 1990.

Hvad vi mangler

Det eneste, som lovudkast og bemærkninger ikke interesserer sig for, er samtidig det vigtigste af alt, nemlig menighedsrådsmedlemmernes elementære og solidariske engagement i den menighed, hvis råd de udgør, i den evangelisk-lutherske kirke, som de skal byde gode kår. Det engagement må komme indefra, det kan ikke indpodes ved kunstig insemination: Ingen kan lære det på »kurser m.v.« Men oprigtigt engagement interesserer ingen i ministeriet, hvor det eneste, man kan gå op i – tilmed med stor patos – er stemmeprocenter, kurser m.v., penge og tvangsforanstaltninger.

Tendensen, som nu er åbent udtalt, har været mærkbar længe – til skade for Folkekirken. Spørger man således en præst: Går menighedsrådet i dit sogn i kirke? Så vil svaret i ni af ti tilfælde være først et ironisk grin og derpå: Jeg ser dem aldrig! Hvad der jo er udtryk for, at et stort antal af landets menighedsrådsmedlemmer er revnende ligeglade med akkurat det, som er kirkens centrale opgave: Menighedens gudstjeneste med bekendelse, forkyndelse, lovsang og sakramenternes forvaltning. Således er de hverken solidariske med den menighed, hvis råd de er, eller den præst, de selv har været med til at vælge!

Følgerne er mærkbare og beklagelige: Man kan således være stensikker på, at skal der ansættes en præst, og er der blandt ansøgerne

en ung teolog – han eller hun – der bedyrer sit levende engagement i børne- og ungdomsarbejde, så får den pågældende jobbet, eftersom menighedsrådsmedlemmer, ligesom de fleste andre i vores samfund, ikke gider tage sig af deres egne børn og derfor bliver helt rørstrømske, når andre tilbyder det. Men præstens forkyndelse rager dem ikke, for de hører den aldrig! Derfor kan det bagvendte tilfælde forekomme, at en biskop til en ansøger med beklagelse kan sige: »Dit største handicap er dine kvalifikationer!« For det hører til undtagelserne, at menighedsråd spørger efter teologiske kvalifikationer og en fagligt kompetent og markant holdning til arbejdet. Bare også kirken ligesom børnehaven, skolen og ungdomsklubben vil agere legetante og hyggeonkel for børn og unge!

Det medfører, at der faktisk findes dygtige og kvalificerede præster, som ikke umiddelbart byder sig til eller har menighedsrådstække. De bliver hængende i det samme embede i årtier, fordi de ikke kan finde ansættelse noget andet sted. Tidligere havde biskopperne mod til af og til at indstille en anden ansøger end den, et flertal i menighedsrådet pegede på, men det er efterhånden utænkeligt. Og tidligere havde ministrene så solidt et kendskab til den kirke, hvis administrative chefer de var, at de af og til viste indsigt og mod til at udnævne kontroversielle personer til embeder, hvor de ikke

havde flertallet med sig. En af efterkrigstidens dygtigste teologer blev således af Bodil Koch udnævnt til sognepræsteembedet i en jysk købstad med kun tre af menighedsrådets medlemmer bag sig. Ligesom samme Bodil Koch suverænt indsatte en af de tidligere domprovster i Århus. I begge tilfælde en klog, modig og fremsynet beslutning, eftersom der var tale om folk, hvis kvalifikationer var indlysende. Men den slags er utænkeligt nu, med det resultat, at man i et sogn hver gang får den, som de fleste kan enes om, og det vil sige laveste fællesnævner, da man sjældent kan enes om en ansøger med kanter eller klare standpunkter. Resultatet bliver, at de jævnt hen gennemsnitlige, farveløse og kedsommelige favoriseres. Måske er det forkasteligt at sige det, men det er mere forkasteligt, at det er tilfældet.

Bodil Koch, der ligesom Poul Hartling havde en klar fornemmelse af, på hvilke områder folketing og ministerium kunne eller ikke kunne gribe ind i kirken, fik ligeledes vedtaget en lov, som sagde, at hvert syvende – eller var det niende? – ledigt embede skulle besættes med en ansøger, som enten var over halvtreds eller havde siddet samme sted i mere end femten år. Det var godt for både præster og menigheder. En sådan lov burde genindføres, men den bliver det ikke, for det foreliggende udkast til lov om menighedsråd samt bemærkninger røber, at hverken

minister eller ministerium ved eller vil, hvad der er gavnligt for kirken eller menighederne – og da slet ikke for præsterne. Derimod er man til fals for floskler som åbenhed, samspil, folkevalgte, ar-

bejdsfortjeneste etc. og for moderigtige påhit som »kurser m.v.«

Men om evangeliet eller bare kirkens eller den kristne menigheds tarv – ikke et suk!

Helsingør Stifts Landemodeakt 1993

- I Ekstrakt af landemodefórhánderne 1993.
- II Love, bekendtgórelser, cirkulærer og cirkulærskrivelser udgáet frá Kirkeministeriet i perioden september 1992 - september 1993.
- III Sjállands kapitelstakster for 1992.
- IV Til- og áfgang i stiftets gejstlighed siden november 1992.
- V Ordinationer siden november 1992.
- VI Oprettelse af præstestillinger.
- VII Kurser for præster m. fl. i 1993.
- VIII Regnskab for Helsingør stiftsfond for 1992.
- IX Regnskab for áret 1992 for »Fonden af frivillige bidrag til trængende præsteenker m. fl.« samt for »Fiscus« og »Nascous Legat«.
- X Udnævnelser og afskedigelser i bispeembedet og stiftsøvrigheden.
- XI Bispekontorets, stiftsøvrighedens, stiftskassererkontorets og stiftsfondens adresser m. v.
- XII De kgl. bygningsinspektører, bygningskonsulenter m. fl.
- XIII Stiftets provster.

I

Ekstrakt af landemodeforshandlingerne

Helsingør stifts landemodefors handlinger
lørdag den 2. oktober 1993 kl. 9.00
i Domkirken (Oksernes kapel)

I forhandlingerne deltog biskoppen, stiftamtmanden, samtlige provster, stiftskontorchefen, stiftskassereren og stiftsfuldmægtigen. Fors handlingerne blev ført i henhold til den udsendte dagsorden.

A. Meddelelser.

1. Love, bekendtgørelser, cirkulærer m. v. fra Kirkeministeriet i det siden sidste landemode forløbne år.

Den udsendte fortegnelse blev taget til efterretning.

2. Kurser.

- a. Stiftskursus på Frederiksborg Højskole i Hillerød 25.-27. maj 1993. Deltagerantal 89.

Foredragsholdere: Hans Hauge, Vagn Andersen, Kirsten Andersen, Niels Højlund, H. C. Hansen og Helmut Friis.

- b. Kursus i Bistrup i februar 1993.

Deltagerantal 26.

Emne: Bibeloversættelsen

Foredragsholdere: Søren Giversen, Bent Noack, Bertil Wiberg og Lene Andersen.

Redegørelsen taget til efterretning.

3. Kirken i Sommerlandet.

En folder om gudstjenester og arrangementer trykkes hvert år. Menighedsrådene bestiller et antal eksemplarer til brug for turisterne.

Udvalget, der står bag udgivelsen, er domprovsten samt præsterne Birgit Hasselager og Mogens Parning. Redaktionen lægger vægt på at dække de områder, som er turistmål, dvs. strandområderne samt bykirker med turistbesøg.

Redegørelsen blev taget til efterretning.

4. *Stiftsudvalg, nedsat af landemodet:*

a. *Udvalget vedrørende kirkens undervisning.*

Kursus har været afholdt i Nærum med tilslutning på 100. I januar planlagt to kurser i Avedøre og Hillerød om konfirmand-psykologi med lærere fra Religionspædagogisk Institut i Løgumkloster.

Følgende omtaltes: Forhandlingerne mellem de sjællandske stifter om stiftscentraler. Folkekirkens pædagogiske Instituts møde med de sjællandske bisper om Materialecentralen. Koordinationen med Statens pædagogiske forsøgscenter.

b. *Udvalget vedrørende Ydre Mission.*

Udvalget ledes af sognepræst Henrik Jul Petersen.

Det årlige stiftsstævne fandt i 1992 sted i Hendriksholm kirke. Dette års møde vil finde sted i Udlejre.

Det mellemkirkelige stiftsudvalg og Ydre Missions udvalget har haft samarbejde om et arrangement i april.

Redegørelsen taget til efterretning.

5. *Redegørelse fra stiftskassereren.*

Stiftskassereren gennemgik den udsendte oversigt.

Til rådighed for udlån forventes at være ca. 35 mill. pr. 1/9-1993.

Problemer omkring indbetaling af kapitaler samt manglende indsigt i den politik, der fra centralt hold styrer udlånsvirksomheden, omtaltes.

Redegørelsen taget til efterretning.

B. *Aflæggelse af regnskaber.*

1. Regnskab for »Fonden af frivillige bidrag til trængende præsteerker m.fl.«, »Fiscus ecclesiasticus« samt »Nascous Legat« for året 1992.

Landemodet henstiller, at man søger at opnå en bedre forrentning af kontantmidlerne.

Der vedtoges, at legaterne blev overdraget til stiftskassereren til administration.

2. Regnskab for sognepræst Jacobsens legater for 1992/93.

3. Regnskab for amtsprovst Hammonds legat for året 1992/93.

4. Regnskab for Helsingør stiftsfond for året 1992.

Med forannævnte bemærkning blev de under 1-4 nævnte regnskaber, som blev fremlagt i revideret stand taget til efterretning.

C. *Forhandling*

1. Stiftsbogen.

Stiftsbogen vil udkomme til Advent.

Trykkes hos Poul Kristensen i Herning.

2. Ansøgning om tilskud fra »Fonden af frivillige bidrag til trængende præsteenker m. fl.«

Der er indkommet en ansøgning, som kunne anbefales.

Landemødet vedtog at yde et så stort beløb som muligt, når der blev taget hensyn til, at kapitalen skal holdes intakt.

3. Deling af Helsingør Stift.

Skal spørgsmålet rejses, skal det ske i forbindelse med et bispeskift. På førstkommende provstemøde tages stilling til, hvorvidt der er grundlag for at gå videre.

4. Fastsættelse af dato for provstemøde i oktober 1993.

Provstemøde fastsat til 13. oktober 1993 kl. 12.00.

5. Valg af næste års prædikant ved landemodegudstjenesten.

Biskoppen valgt.

Suppleant er provsten for Glostrup provsti.

5. Eventuelt.

Intet.

Landemodefórhandlingerne sluttede kl. 10.40.

Det udvidede landemøde begyndte med landemodegudstjeneste kl. 11 med provst H. C. Bang-Rasmussen som prædikant.

Efter gudstjenesten var der fællesspisning i Helsingør-Hallen, hvor biskoppen aflagde beretning.

Biskop Vincent Lind holdt foredrag om – TRO OG LIVSANSKUELSE.

Domprovsten afsluttede mødet kl. 16.15.

II

Love, bekendtgørelser, cirkulærer m.v. fra Kirkeministeriet m.fl. i det siden sidste landemode forløbne år (1992/93)

Helsingør stiftsøvrighed, Skrivelse af 8. oktober 1992 om pristalsregulering af kirkegårdstaksterne.

Kirkeministeriet, Vejledning af 4. november 1992 om bidragssatser for 1993 til Arbejdsmarkedsuddannelsesfonden (AUD).

Kirkeministeriet, Cirkulære af 16. november 1992 om valg af medlemmer til provstiudvalg og stiftsudvalg.

Kirkeministeriet, Vejledning af 3. december 1992 om indgåelse af aftale med Copy-Dan om brug af fotokopier og båndkopier i konfirmandundervisningen m.v.

ATP, Nye timegrænser for ATP og AUD-bidrag fra 1. januar 1993.

Kirkeministeriet, Cirkulære af 6. januar 1993 om godtgørelse for benyttelse af eget befordringsmiddel på tjenesterejser.

Kirkeministeriet, Skrivelse af 11. januar 1993 om forhøjelse af menighedsrådenes rådighedsbeløb.

Kirkeministeriet, Cirkulære af 12. januar 1993 om en tillidsmandsordning for gravere og visse kirkegårdsledere.

Finansministeriet, Cirkulære af 27. januar 1993 om tjenesteboligbidrag 1993.

Finansministeriet, Cirkulære af 28. januar 1993 om lejeboligbidrag 1993.

Kirkeministeriet, Vejledning af 22. februar 1993 om bidragssatser for 1993 til arbejdsmarkedsuddannelsesfonden (AUD).

Kirkeministeriet, Cirkulærskrivelse af 4. marts 1993 om folkekirkens budgetter for 1994.

Kirkeministeriet, Cirkulærskrivelse af 5. marts 1993 om vejledning om klokkeringning.

Kirkeministeriet, Cirkulære af 10. marts 1993 om løn- og ansættelsesvilkår for kirke- og kirkegårdsfunktionærer.

Helsingør stiftsøvrighed, Skrivelse af 12. marts 1993 om pristalsregulering pr. 1. april 1993 af kirkegårdstaksterne.

Kirkeministeriet, Skrivelse af 17. marts 1993 om standardforskrift til kirkegårdsvedtægt.

Kirkeministeriet, Skrivelse af 18. marts 1993 om fradrag i tjenestemandsløn for naturalydelser.

Kirkeministeriet, Vejledning af 26. marts 1993 om brug af kemiske bekæmpelsesmidler på folkekirkens kirkegårde.

Kirkeministeriet, Cirkulære af 14. maj 1993 om lønning af vikarer ved kirker og kirkegårde pr. 1. april 1993.

Kirkeministeriet, Cirkulære af 14. maj 1993 om regulering af kirkefunktionærers lønninger m.v. pr. 1. april 1993.

Kirkeministeriet, Skrivelse af 30. juni 1993 om orientering om EF-direktiver vedrørende udbud af offentlige bygge- og anlægsarbejder, offentlige indkøb og offentlige tjenesteydelsesaftaler.

Kirkeministeriet, Cirkulære af 10. august 1993 om vejledning vedrørende udførelse og brug af kirkevarmeanlæg m.v.

III

Sjællands stifts kapitelstakster

Kapitelstaksten er for 1992 beregnet til 134,48 kr. pr. 100 kg byg og 128,18 kr. pr. 100 kg hvede.

IV

Til- og afgang i stiftets gejstlighed siden 1. november 1992

Sognepræster:

Cand.theol. *Fritze Steiner Johnsen* er ansat som sognepræst i Brøndbyvester pastorat fra den 1. december 1992.

Hjælpepræst ved Helligåndskirken i Århus *Uffe Lundin* er ansat som sognepræst i Opstandelseskirken i Albertslund fra den 1. januar 1993.

Sognepræst i Osted valgmenighed *Bodil Rønnow Due* er ansat som sognepræst i Herstedvester pastorat fra den 1. januar 1993.

Sognepræst ved Husumvold kirke *Jørgen Bo Christensen* er ansat som sognepræst i Lundtofte pastorat med forpligtelse til som studenterpræst at betjene Danmarks tekniske Højskole og Danmarks Ingeniørakademi fra den 1. marts 1993.

Sognepræst i Vig-Nørre Asmindrup pastorat i Roskilde stift *Grete Bøje* er ansat som sognepræst i Ny Holte pastorat fra den 1. april 1993.

Pastor *Hanne Vejs Christensen* er ansat som sognepræst i Stengård pastorat fra den 1. maj 1993.

Cand.theol. *Kathrine Lilleør Petri* er ansat som sognepræst i Risbjerg pastorat fra den 1. juli 1993.

Pastor *Helle Jeppesen* er ansat som sognepræst i Rødovre pastorat fra den 1. juli 1993.

Pastor *Kirsten Evald Grønbech* er ansat som sognepræst i Sct. Mariæ pastorat fra den 1. august 1993.

Pastor *Christian Peter Bjernager* er ansat som sognepræst i Ballerup pastorat fra den 1. august 1993.

Cand.theol. *Eva Holmegaard Larsen* er ansat som sognepræst i Hornbæk og Hellebæk pastorater fra den 1. september 1993.

Cand.theol. *Claus Brøndum* er ansat som sognepræst i Pederstrup pastorat fra den 1. september 1993.

Pastor *Olav Vibe Smidt* er ansat som sognepræst i Rønnevang pastorat fra den 1. september 1993.

Valgmenighedspræst:

Pastor *Jørgen Demant* er stadfæstet som præst for Frederiksborg Valgmenighed fra den 1. september 1993.

Hjælpepræster:

Cand.theol. *Sine Sofie Sørensen* er ansat som hjælpepræst i Ramløse-Annisse pastorat fra den 1. december 1992.

Cand.theol. *Gerda Yvonne Yttesen* er ansat som hjælpepræst i Oppe Sundby-Snostrup pastorat fra den 1. december 1992.

Fungerende præster:

Pastor *Anne Fuglsang-Damgaard* er ansat som fungerende sognepræst i Tåstrup Nykirke pastorat fra den 1. december 1992, samt som fungerende sognepræst i Islev pastorat fra den 15. september 1993.

Pastor *Inger Merete Hansen* er ansat som fungerende sognepræst i Birkerød pastorat fra den 1. januar 1993.

Pastor *Eva Tøjner Götke* er ansat som fungerende sognepræst i Birkerød pastorat fra den 1. marts 1993.

Præster forflyttet indenfor stiftet:

Sognepræst i Brøndbyvester pastorat *Frede Jørgensen* er ansat som sognepræst med forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed i samme pastorat fra den 1. november 1992.

Sognepræst i Risbjerg pastorat *Erik Høegh-Andersen* er ansat som sognepræst i Jægersborg pastorat fra den 1. marts 1993.

Sognepræst i Ballerup pastorat *Finn Finne* er ansat som sognepræst med forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed i samme pastorat fra den 1. august 1993.

Sognepræst ved Nygårdskirken i Glostrup *Eigil Lundholm Saxe* er ansat som sognepræst ved Christianskirken i Lyngby fra den 1. september 1993.

Præster fraflyttet stiftet:

Sognepræst i Stengård pastorat *Bent Friis* er ansat som sognepræst i Sønderho pastorat i Ribe Stift fra den 1. december 1992.

Sognepræst i Bistrup pastorat *Lars Poulsen* er ansat som sognepræst i Pedersborg–Bromme pastorat i Roskilde Stift fra den 15. august 1993.

Sognepræst i Høje-Tåstrup pastorat *Anette Bro Madsen* er ansat som sognepræst i Hårlev-Varpelev pastorat i Roskilde Stift fra den 1. september 1993.

Hjælpepræst i Gentofte pastorat *Eva Melhof* er ansat som sognepræst i Snesere pastorat i Roskilde Stift fra den 1. oktober 1993.

Præster, der har fået bevilget afsked:

Hjælpepræst i Hornbæk og Hellebæk pastorater *Hanne Lise Rosenberg* er efter ansøgning meddelt afsked fra udgangen af januar 1993.

Sognepræst ved Sct. Mariæ kirke i Helsingør *Carl Einar Rosenberg* er efter ansøgning meddelt afsked fra udgangen af januar 1993 for at overtage en stilling som sømandspræst i Singapore.

Sognepræst i Rødovre pastorat *Martin Woller* er efter ansøgning meddelt afsked fra udgangen af marts 1993 for at overtage en stilling som præst for den danske menighed i Grimsby, Ontario, Canada.

Hjælpepræst i Tikøb pastorat (Statsfængslet i Horserød) *Eva Skærbæk* er efter ansøgning meddelt afsked fra udgangen af juli 1993.

Sognepræst i Pederstrup pastorat *Johannes Jong* er efter ansøgning bevilget afsked med pension fra udgangen af august 1993.

Sognepræst ved Christianskirken i Kgs. Lyngby *Knud Andreas Berg* er efter ansøgning bevilget afsked med pension fra udgangen af august 1993.

Sognepræst i Tåstrup Nykirke pastorat *Jørgen Demant* er efter ansøgning meddelt afsked med udgangen af august 1993 for at overtage en stilling som lærer ved Grundtvigs Højskole.

Sognepræst i Tåstrup Nykirke pastorat *Eva Breuer* er efter ansøgning meddelt afsked med pension på grund af svagelighed, fra udgangen af oktober 1993.

Afgået ved døden

Sognepræst i Rønnevang pastorat *Max Skottfelt* er den 4. februar 1993 afgået ved døden.

Sognepræst i Bagsværd pastorat *Jytte Mohr* er den 5. juni 1993 afgået ved døden.

V

Ordinationer siden november 1992

1992:

Fredag den 27. november ordineredes i Helsingør domkirke:

Cand.theol. *Anne Fuglsang-Damgaard*

Cand.theol. *Fritze Steiner Johnsen*

Cand.theol. *Sine Sofie Sørensen*

Cand.theol. *Yvonne Yttesen*

1993:

Fredag den 18. juni ordineredes i Helsingør domkirke:

Cand.theol. *Kathrine Lilleør Petri*

Søndag den 12. september ordineredes i Helsingør domkirke:

Cand.theol. *Claus Brøndum*

Cand.theol. *Eva Holmegaard Larsen*

VI

Oprettelse af præstestillinger

Ved kgl. resolution af 16. april 1993 er det bifaldet, at der oprettes en stilling som sognepræst i *Hornbæk og Hellebæk pastorater* fra den dag at regne, da stillingen besættes.

VII

Kursus for præster i Helsingør stift 1993

1. I Bistrup kirke fire eftermiddage i februar:

Tema: Bibeloversættelsen

Mandag den 1. februar: Bibelen på dansk – oversættelser i tiden indtil nu:: *Professor, dr.theol. Søren Giver- sen.*

Mandag den 8. februar: Om at oversætte Paulus: *Biskop Bertil Wi- berg.*

Tirsdag den 16. februar: Hvad er det at oversætte? *Professor, dr.theol. Bent Noack.*

Tirsdag den 23. februar: Om at oversætte evangelierne: *Pastor, lic. phil. Lene Andersen.*

2. Grundtvigs Højskole den 25.-27. maj 1993

25/5: *Lektor, dr.phil. Hans Hauge:* Gud og kulturen.

Lektor Vagn Andersen: »Liv og poesi« Edith Sødergrans digtning.

26/5: *Kandidatstipendiat, cand.theol. Kirsten Andersen:* »Om det opbyg- geliges troværdighed«.

Programvært Niels Højlund: »Hellig og søgn« en nostalgisk reflek- tion over kristendommens mund og mæle i hverdagen.

27/5: *Højskolelærer, dr. phil. H. C. Hansen:* »Hovedtræk af Tor Nør- retrans verdens verden«.

Programmedarbejder Helmut Friis: »Det hellige«.

VIII

Helsingør Stiftsfond

Regnskab 1/1-31/12 1992

INDTÆGTER:

Kassebeholdning 1/1	426.478,14
Bidrag fra stiftets menighedsråd	216.087,25
Rente bank	8.679,98
Rente giro	1.825,59
Overskud stiftsbog	14.118,50
	667.189,46

UDGIFTER:

Tove Gade, tilskud til sem. i Bad Segeberg	2.320,35
Jakob Arnbjerg, konf. for fængselspræster	3.700,00
Kontakttjenesten for handicappede	5.000,00
Ydre Missions Stiftsstævne	3.598,25
Bistrup-kurset, honorarer foredragsholdere	5.500,00
Konvent præsteægtefæller	600,00
Marianne Bach, tilskud til kursus Bad Segeberg	500,00
Bestyrelsesmøde, befordringsudgifter	472,80
Tilskud til Musikkonservatoriums Børnekor	5.000,00
Tidegærds sommermøde	500,00
Glostrup provstiudvalg, tilskud til mødeudgifter	2.000,00
Tove Gade, befordringsudgifter	287,00
Flemming O. Nielsen, tilskud til kursus	2.500,00
Da. Kirk. Medicenter, tilskud	5000,00
Seminar for døvepræster	2.400,00
Tilskud til kirkeprojekt Ungdomsbyen	5000,00
Roar Lavik, tilskud til kursus	2.500,00
Lisbeth Dons Christensen, kursus Ømborgen	500,00
Kirsten Darø Jensen, Konf. i Bergen	2.500,00
Religionspæd. Studiecenter, tilskud	4.000,00
Stiftspræstekursus Grundtvigs Højskole (se bilag)	79.025,00
Kirken i Sommerlandet, se bilag	5.687,50
Kai-Ole Gustav, studiedag Rø/Hvidovre provsti	2.150,00
Runa Damsager, Sygehuspræstemøde Frederiksstad ...	4.156,25
Tove Gade, Sygehuspræstemøde Frederiksstad	4.494,25
Landemode, (se bilag)	22.182,75

Gebyr giro	23,50
Trykning af girokort	628,30
Stiftsbogen (se bilag) overskud ovf. til indtægter	14.118,50
Bestyrelsesmøde, befordringsudgifter	649,00
Stiftsudvalg Ydre Mission	2.350,00
Gentofte provsti, temadag	4.900,00
Gentofte provsti, præstekursus	4.000,00
K. M. Ur-Rehman, kongres for hørehæmmede	3.000,00
Selskabet for kirkelig kunst, brochure	5.000,00
Pia Christiansen, deltagelse i foredragsrække	500,00
Kirkefondet, tilskud	100.000,00
Stiftets undervisningsudvalg	5.000,00
Bente Simonsen, deltaget i kursus i Oslo	500,00
Runa Damsager, kursus i Bad Segeberg a/cto.	2.000,00
Tove Gade, rejseudgifter præstehøjskolen	438,00
Kirsten Drigsdahl, tilskud til kursus	500,00
J. Jensen Sejergaard, kongres i Børkop	500,00
Ballerup-Værløse provsti, 2 arrangementer i provstiet ..	9.000,00
Frederiksværk provsti, udgivelse af værk	5.000,00
Kontorholdsudgifter	7.000,00
	<hr/>
	322.562,95

Kassebeholdning 31/12:

Giro	64.532,77	
Bank, alm. bog	55.993,05	
Bank, opsigelse	224.100,69	344.626,51
		<hr/>
		667.189,46

Bilag til regnskab

KIRKEN I SOMMERLANDET:

Kirkebladets Bogtrykkeri	17.087,50
Indbetalt af menighedsrådene	11.400,00
	<hr/>
	5.687,50

LANDEMODE:

Helsingør-hallen, leje	13.000,00
Andersens bogtrykkeri, indbydelse	3.630,00
Andersens bogtrykkeri, program og sange	4.068,75
Taxakørsel	395,00
Café Hal, fortæring	98.349,00
	<hr/>
	119.442,75
Indbetalt af menighedsrådene	97.260,00
	<hr/>
	22.182,75

STIFTSBOGEN:

Poul Kristensen Grafisk Virksomhed, trykning m.m. ..	70.804,00
Poul Kristensen Grafisk Virksomhed, fragt	2.077,50
	<hr/>
	72.881,50
Indbetalt af menighedsrådene	87.000,00
	<hr/>
Overskud overført til indtægtside	14.118,50

*Sammendrag af regnskab for stiftspræstekursus
på Grundtvigs højskole Frederiksborg 5., 6. og 7. maj 1992*

Indtægter:

74 deltagere à 250,00	18.500,00
3 deltidsparticipanter	400,00
6 enkeltmåltider	600,00
Tilskud fra Helsingør Stiftsfond	79.025,00
	<hr/>
	98.225,00
	<hr/> <hr/>

Udgifter:

Tilbagebetaling til frelmedte deltagere	1.050,00
Honorarer til 5 foredragsholdere for 6 foredrag	12.300
Kørselsudgifter til samme	4.600,00
Honorar »Drezz Trio«	4.000,00

Udgifter ved gudstjenesten	1.700,00
Ophold, fortæring m.v. på højskolen	74.075,00
Porto, telefon, kørsel kasserer	100,00
	<hr/>
	98.225,00
	<hr/> <hr/>

IX

Regnskab for året 1992

for »Fonden af frivillige bidrag til trængende præsteenker m.fl.«

Kassebeholdning overført fra 1991	11.567,97
Renter af bankbog	71,74
Renter af obligationer pr. 2. januar og 1. juli 1992	4.360,00
Udtrukne obligationer pr. 2. januar og 1. juli 1992	1.800,00
Overskud fra »Understøttelseskassen Fiscus«	1.974,73
	<hr/>
	19.774,44
Engangsunderstøttelse til 1 præsteenke	5.000,00
Postgirogebyr	25,00
	<hr/>
Beholdning indestående pr. 31/12 1992 på bankbog nr. 3700132730 Den Danske Bank, Bernstorffsvej afd.	14.749,44
Obligationsbeholdning pr. 31/12 1992: Pålydende i alt 42.300,00 kr., kursværdi	41.467,05
	<hr/> <hr/>

Regnskab for året 1992

for »Understøttelseskassen Fiscus ecclesiasticus for Helsingør stift«

Renter af obligationer pr. 11. juni og 11. december 1992	789,00
Renter af obligationer pr. 1. januar og 1. juli 1992	226,00
Udtrukne obligationer pr. 11. juni og 11. december 1992	1200,00
Udtrukne obligationer pr. 1. juli 1992	100,00
	<hr/>
	2.315,00
Depotgebyr	340,27
	<hr/>
Overskud	1.974,73
	<hr/> <hr/>

der overføres som indtægt på regnskabet for
»Fonden af frivillige bidrag til trængende præsteenker m.fl.«

Obligationsbeholdning, pålydende 19.900 kr., kursværdi	15.333,15
	<hr/> <hr/>

Regnskab for Nascous Legat for året 1992

Kassebeholdning overført fra 1991	38.874,03
Renter af bankbog i 1992	203,06
Renter af obligationer pr. 11. juni og 11. december 1992	638,25
Renter af obligationer pr. 2. januar og 1. juli 1992	1.628,00
Udtrukne obligationer:	
pr. 11. juni 1992	200,00
pr. 1. juli 1992	2000,00
pr. 11. december 1992	300,00
	<hr/>
	43.843,34
Depotafgift	279,39
	<hr/>
Beholdning pr. 31/12 1992, bankbog nr. 3700132803	
Den Danske Bank, Bernstorffsvej afd.	43.563,95
	<hr/> <hr/>
Obligationsbeholdning:	
Overført fra 1991	32.500,00
Udtrukne pr. 11. juni, 1. juli og 11. dec. 1992	2.500,00
	<hr/>
Obligationsbeholdning pr. 31/12 1992 nominelt	30.000,00
	<hr/> <hr/>

X

Udnævnelser og afskedigelser i bisperembedet og stiftsøvrigheden m.m.

Joan Rasmussen er ansat som kontorelev i Helsingør Stiftsøvrighed fra 1. januar 1993.

XI

Adresser

Helsingør stifts bispekontor:
Biskop Johannes Johansen
Stiftsfuldmægtig Laila Frydshou
Heslehøj allé 4, 2900 Hellerup
Telefon: 31 62 93 12

Helsingør stiftsøvrighed og stiftskassererkontor:
Stiftskontorchef Kai Winther
Stiftskasserer Preben Lauridsen
Vor Frue Kloster, Hestemøllestræde 3 A, 3000 Helsingør
Telefon: 49 21 35 00

Stiftsamtmand Jørgen Harder Rasmussen
Amtsgården, Trollesminde kontorpark, Roskildevvej 10A, 3400 Hillerød
Telefon: 48 24 30 24

Helsingør Stiftsfond:
Formand: Biskop Johannes Johansen
Kasserer: Christian Stigaard,
Hovedgaden 458, 2640 Hedehusene
Postgirokonto: 4 12 31 23

XII

- A. *Tilsynsførende arkitekter:*
Kgl. bygningsinspektør, arkitekt Jens Fredslund (Frederiksborg amt)
Erik Møllers tegnestue A/S, Indiavej 1, Sdr. Frihavn,
2100 København Ø.
Telefon: 35 43 96 90
Kgl. bygningsinspektør, arkitekt Gehrdt Bornebusch, (Københavns amt)
Frederiksholms Kanal 16 B, 1220 Kbhvn. K.
Telefon 33 13 35 19

- B. *Bygningskonsulenter:*
Arkitekt maa. Mads Drosted, Strandgade 91, 3000 Helsingør,
Telefon: 49 21 12 22
Arkitekt maa. Gert Ingemann, Arkitektkontoret »Møllen« A/S,
Stengade 75, 3000 Helsingør.
Telefon: 42 10 00 55
- C. *Præstegårdskonsulent:*
Gårdejer Frede Nielsen, Maglemosegård, Holløselundvej 57,
3210 Vejby.
Telefon: 42 30 60 15
- D. *Kirkegårdskonsulent:*
Landskabsarkitekt Torben Michelsen. Krøjerup Overdrev 12,
4180 Sorø.
Telefon: 53 63 16 53
- E. *Klokkekonsulent:*
Organist, cand.mag. Bendt Gammeltoft-Hansen, Strandvejen 13,
5700 Svendborg.
Telefon: 62 21 39 68
- F. *Orgelkonsulent:*
Organist H. Hildebrandt Nielsen, Frederiksdal allé 15, 7800 Skive.
Telefon: 97 52 15 14
- G. *Varmekonsulent:*
Professor, civilingeniør Vagn Korsgaard, Donsevej 2,
2970 Hørsholm.
Telefon: 42 18 01 04

XIII

Stiftets provster

Helsingør domprovsti:

Domprovst Per Rysgaard Jensen
Slotsvej 2,
3000 Helsingør
Tlf. 49 21 02 00

Gladsaxe-Herlev provsti:

Provst Per Jensen
Mørkhøjvej 177 A
2730 Herlev
Tlf. 42 94 96 57

Rødovre-Hvidovre provsti:

Provst Claus Bjerregaard
Nørremarksvej 23,
2650 Hvidovre
Tlf. 31 75 01 65

Kgs. Lyngby provsti:

Provst Lis Rechendorff
Kirkeåsen 45,
2850 Nærum
Tlf. 42 80 51 08

Gentofte provsti:

Provst Karl Erik Wienberg
Margrethevej 11 C,
2900 Hellerup
Tlf. 31 62 52 58

Glostrup provsti:

Provst Fred Andersen
Vallensbæk Præstegård
2625 Vallensbæk
Tlf. 42 64 90 66

Høje-Tåstrup provsti:

Provst Karen Mogensen
Torslunde Præstegård
Torslundevej 147,
2635 Ishøj
Tlf. 42 99 16 28

Ballerup-Værløse provsti:

Provst Merete Hansen
Skandrups Allé 36,
3500 Værløse
Tlf. 42 98 64 44

Fredensborg provsti:

Provst Chr. P. Jensen
Birkebakken 11
3460 Birkerød
Tlf. 42 81 08 88

Hillerød provsti:

Provst Hans Christian
Bang-Rasmussen
Ved Gadekæret 2 B,
3540 Lyngø
Tlf. 42 18 70 28

Frederikssund provsti:

Provst Knud Andersen
Kirketorvet 2,
3550 Slangerup
Tlf. 42 33 40 97

Frederiksværk provsti:

Provst Werner Dag Ussing
Græsted Hovedgade 6,
3230 Græsted
Tlf. 42 29 10 57

